

# Praktijk Gericht Onderzoek (PGO)

---

## Motivaties van docenten MVT om zelfgemaakt lesmateriaal uit te wisselen

Rick Duijf, 3105229

Marlisa Hommel, 3774945

Linn Schönherr, 3360636

*Master Taal en Cultuur: Educatie en Communicatie*

*Universiteit Utrecht*

24 juni 2013

---

### Abstract

Wordt er genoeg materiaal uitgewisseld tussen docenten? Volgens de opleiding gebeurt het te weinig, wij als jonge docenten merken dat we wel veel uitwisselen. Hoe zit het precies? Er zijn verschillende motivaties om materiaal wel of niet uit te wisselen. In hoeverre kan de mate van uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal verklaard worden door de motivatie(s) van MVT docenten? Het antwoord op deze vraag is onderzocht aan de hand van een online vragenlijst die verstuurd is naar docenten MVT op 5 verschillende scholen in het land. De verwachting is dat er verschil is tussen vakgroepen waarbij grote vakgroepen meer delen dan kleine vakgroepen. Deze hypothese is na dit onderzoek niet te bevestigen. De andere twee hypothesen zijn wel te bevestigen. De motivaties die een docent aandraagt om wel of niet uit te wisselen lopen inderdaad uiteen. Daarnaast wordt ook duidelijk dat er meer gedeeld wordt met bekende dan met onbekende collega's. Om uitwisseling van materiaal te ondersteunen is het belangrijk een overzichtelijke database te hebben (online of binnenschool) en dat het uitwisselen positief aangemoedigd wordt door bijvoorbeeld een schoolleiding. gezien de meeste motivaties van docenten van intrinsieke aard zijn.

### 1. Inleiding en hypothesen

Tijdens de Educatieve Master is door verschillende docenten een aantal keer gezegd: “er wordt niet genoeg uitgewisseld, iedereen is elke keer opnieuw het wiel aan het uitvinden”. Volgens deze docenten zijn er veel middelbare school docenten die zelf materiaal maken voor hun lessen, maar deze niet delen met andere docenten. Dit is zonde, want docenten kunnen met het uitwisselen van zelfgemaakt lesmateriaal veel aan elkaar hebben, niet alleen

vakinhoudelijk op professioneel gebied, maar ook in de zin dat het tijd en inspanning scheelt. Wij zelf als LIO's wisselen onderling wel uit en struinen regelmatig het internet af op zoek naar bruikbaar materiaal. Dit staat haaks op wat onze docenten op de opleiding zeggen over uitwisselen.

Uit de resultaten van Schönherr (2012) masterscriptie over literatuuronderwijs bij Spaans blijkt dat veel docenten zelf materiaal hebben samengesteld voor de literatuurlessen. Echter bij de vraag of ze dit materiaal wilden delen werd veelal negatief gereageerd. Veel docenten stonden het toe voor Schönherr om een kijkje te komen nemen, maar niet om een kopie te krijgen van het zelf ontwikkelde lesmateriaal. Enkele redenen die genoemd werden door de docenten om hun samengestelde materiaal niet te delen: het is nog niet af, het is van een collega overgenomen en daarom niet mogelijk om het zomaar te verspreiden, het staat niet op papier, het is niet noemenswaardig of het is beter om het zelf te maken omdat je dan beter in de stof staat.

Geldt dit ook voor docenten van andere moderne vreemde talen (MVT)? Wil het merendeel liever niet zelfgemaakt lesmateriaal delen? Is er een verschil tussen het willen delen met bekenden (bijv. collega's of studiegenoten) enerzijds en onbekenden (bijv. door het materiaal te plaatsen op een online kennissamenleving als Digischool waar iedereen die lid is het af kan halen) anderzijds? Met dit PGO onderzoeken we wat MVT-docenten motiveert om zelfgemaakt lesmateriaal wel of niet uit te wisselen. Onder uitwisselen verstaan we het delen en het gebruiken van lesmateriaal; we gebruiken het dus als overkoepelende term. Onder delen verstaan we het beschikbaar stellen van eigen lesmateriaal voor anderen zonder hiervoor per se iets terug te krijgen. Onder gebruiken verstaan we het gebruiken van andermans lesmateriaal, of dit nu gebruiken ter inspiratie is of een letterlijk overgenomen lesplan.

De hoofdvraag van dit beschrijvend onderzoek is: In hoeverre kan de mate van uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal verklaard worden door de motivatie(s) van docenten? Deze valt uiteen in twee deelvragen: motivaties om lesmateriaal al dan niet te delen enerzijds en motivaties om lesmateriaal al dan niet te gebruiken anderzijds. 1. Waarom deel je als docent zelfgemaakt lesmateriaal met andere docenten en waarom niet? 2. Waarom gebruik je lesmateriaal gemaakt door andere docenten en waarom niet?

Onder motivatie om uit te wisselen verstaan we: wat zijn beweegredenen voor docenten om zelfgemaakt lesmateriaal beschikbaar te stellen aan anderen (hetzij bekenden of onbekenden) en/ of lesmateriaal gemaakt door anderen te gebruiken. Deze motivaties kunnen intrinsiek of extrinsiek zijn.

Onder zelfgemaakt lesmateriaal verstaan we lesmateriaal dat door docenten zelf is samengesteld in de breedste zin van het woord, dus van één oefening tot een volledige lessenreeks tot toetsen (bijvoorbeeld een boekentoets).

We verwachten dat (1) er verschillen zijn per vakgroep (grotere vakgroepen als Engels delen meer), want uit Schönherr's (2012) scriptie blijkt dat onder docenten Spaans niet veel wordt uitgewisseld. Secties Spaans bestaan vaak uit 1 tot 3 docenten, de verwachting is dat er in grotere mvt-secties meer gedeeld wordt. Als meerdere docenten in leerjaar 2 lesgeven en hier zelf materiaal voor maken zullen zij eerder geneigd zijn dat met collega's te delen zodat alle leerlingen dezelfde leerstof krijgen aangeboden.

Tevens is de verwachting dat (2) de motivaties om wel of niet te delen en te gebruiken uiteenlopen per docent. Dat wil zeggen dat de verwachting is dat docenten verschillende motivaties aandragen die voor hen belangrijk zijn in het wel of niet uitwisselen van lesmateriaal. In de literatuur worden verschillende motivaties aangedragen welke zijn aangevuld door de motivaties van de ondervraagde docenten in de pilot.

Als laatste is de verwachting dat (3) docenten eerder bereid zijn om lesmateriaal te delen met en te gebruiken van bekenden dan te delen met en te gebruiken van onbekenden. Dit komt voort uit eigen ervaring. Als docenten mvt delen wij onderling met elkaar maar zetten wij ons materiaal niet op internet ter beschikking voor iedereen die er oren naar heeft. De verwachting is dat dit ook voor onze collegae mvt geldt.

## 2. Motivaties: doelen en criteria

Er is weinig bekend over motivaties van (taal)docenten om wel of niet zelfgemaakt lesmateriaal uit te wisselen. Willen docenten het niet of kunnen ze het niet (bijvoorbeeld door weinig verstand van ICT)? Is er een verschil in het delen van lesmateriaal met collega's binnen de school en vrienden (bijvoorbeeld studiegenoten) tegenover onbekenden (bijvoorbeeld Digischool)? Het doel van delen of hergebruiken van lesmateriaal is voor docenten om niet elke keer opnieuw het wiel te hoeven uitvinden. Docenten hebben het druk genoeg, en door het uitwisselen van lesmateriaal kunnen ze meer worden ontzien. Niet alleen is delen efficiënter, maar door te zorgen voor kwalitatief lesmateriaal kan het ook effectiever werken, dus docenten krijgen beter resultaat in minder tijd (Duval, 2005).

Het delen van zelfgemaakt lesmateriaal is een 'hot item' in het hoger onderwijs. Volgens een recent rapport over het hergebruik van lesmateriaal in het hoger onderwijs staat "het delen van onderwijs- en onderzoeksmateriaal hoog op de agenda van de Nederlandse instellingen voor hoger onderwijs en onderzoek" (Keller & Mossink, 2008: 6). In dit rapport is een verkenning gedaan door middel van een vragenlijst. De onderzoekers hadden slechts tien respondenten die betrokken waren in het hoger onderwijs. Hierdoor konden de auteurs slechts tendensen benoemen. Uit de vragenlijst bleek dat het merendeel (7 van de 10) leermateriaal beschikbaar stelt. Minder respondenten, namelijk de helft, staan redistributie (het opnieuw beschikbaar stellen van leermateriaal door derden) toe. Verder blijkt dat "de motieven om leermiddelen of onderzoeksmateriaal te delen" divers zijn, maar geven de onderzoekers helaas niet duidelijk aan welke motieven dit zijn (Keller & Mossink, 2008: 30).

Voor bevordering van het uitwisselen van lesmateriaal is het belangrijk om te zorgen voor een vast beleid aangaande de criteria waaraan lesmateriaal moet voldoen. Voorbeelden van criteria zijn: een vast format voor de lesmaterialen, taalkundige eisen en het makkelijker gebruik kunnen maken van andermans lesmateriaal (Snijders, 2012). Er zijn docenten die "zeer teleurgesteld en gedemotiveerd waren toen bleek dat ze hun ontwikkeld materiaal eigenlijk niet mochten delen omdat ze (ook) gebruik maakten van andermans materiaal" (Snijders, 2012). Deze regel zou dus soepeler moeten worden gemaakt in het belang van het makkelijker kunnen delen van lesmateriaal. Dit blijkt ook uit het rapport van Keller en Mossink: "met de komst van internet en andere nieuwe ICT mogelijkheden zijn de mogelijkheden voor het verspreiden en hergebruik van materiaal drastisch veranderd. En deze veranderingen vragen om een heroriëntatie van de regels voor het delen van onderwijs- en onderzoeksmateriaal" (Keller & Mossink, 2008: 4). Nadeel is echter dat wanneer de regels voor het delen van lesmateriaal te soepel worden, dit een belemmering kan veroorzaken in het

aanleveren van lesmateriaal vanwege angst voor “auteursrechtelijke problemen” (Keller & Mossink, 2008: 6).

## 2.1 Motivatie: soorten en benaderingen

Een klassiek onderscheid van soorten motivaties is intrinsiek enerzijds en extrinsiek anderzijds. Intrinsieke motivatie komt van binnen uit, dat wil zeggen vanuit persoonlijke behoeften en interesses waarbij de activiteit zelf de beloning is, niet de uitkomst ervan (Woolfolk et al, 2013). Externe motivatie komt van bronnen van buitenaf, bijvoorbeeld door beloningen, sociale druk of straf: het gaat erom hoe je profiteert van de activiteit, niet om de activiteit zelf (Woolfolk et al, 2013).

Er zijn vier algemene benaderingen van motivatie: de behaviouristische, de humanistische, de cognitieve en de socioculturele. De behaviouristische is extrinsiek, de andere benaderingen zijn intrinsiek. Bij de behaviouristische benadering gaat het om het aanleren van bepaald (gewenst) gedrag door beloning en/of straf. Bij de humanistische benadering gaat het om een behoefte naar zelfvertrouwen, autonomie en vastberadenheid. Bij de cognitieve benadering gaat het om de nieuwsgierigheid van de mens: we zoeken inherent naar oplossingen voor persoonlijk relevante problemen. Bij de socioculturele benadering gaat het om groepsidentiteit en de deelname aan de groep (Woolfolk et al, 2013). Vaak spelen meerdere motivaties een rol in de keuzes die we als mensen maken en het gedrag dat we vertonen. Door te onderzoeken wat motivaties zijn van docenten om zelfgemaakt lesmateriaal uit te wisselen, kan je onderzoeken wat onderliggende redenen zijn voor bepaald gedrag, bijvoorbeeld om te achterhalen wat voor redenen docenten hebben om niet hun eigen lesmateriaal met anderen te delen (Woolfolk et al, 2013).

## 2.2 Motivaties om al dan niet kennis uit te wisselen

Chiu, Hsu en Wang (2006) hebben een onderzoek gedaan naar motivaties die gedrag verklaarden van individuen om kennis te delen in professionele online communities. Ze testten een onderzoeksmodel met behulp van een online survey onder 310 leden van zo'n professionele community en vonden een aantal motivaties die significant de kwaliteit en/of kwantiteit van gedeelde kennis beïnvloedde. De kwaliteit laten we hier buiten beschouwing, maar uit de resultaten bleek bijvoorbeeld dat vertrouwen een significante positieve rol speelt in de kwaliteit van de gedeelde kennis. Aangaande de motivaties die een significante invloed hadden op de kwantiteit van het delen van kennis, bleken “social interaction ties” (de tijd en

frequentie van communicatie tussen leden, waaronder het aantal face-to-face meetings), “norm of reciprocity” (wederzijdsheid: als ik wat gebruik dan deel ik ook wat en andersom), “identification” (gevoel van erbij horen) en “community-related outcome expectations” (de verwachtingen die de kennisdeler heeft bij het delen) motivaties te zijn die de kwantiteit van kennis delen significant positief beïnvloedden. Met andere woorden, hoe hoger de sociale band, wederzijdsheid, identificatie en verwachte effect op de kennisgemeenschap, hoe meer individuen kennis deelden. Wederzijdsheid impliceert ‘fairness’: niet alleen bij het individu moet er een balans zijn tussen het bijdragen (delen) en het ontvangen (gebruiken) binnen de community, ook zal het individu deze balans vergelijken met anderen (Chiu et al, 2006: 1885). Als deze balans hetzelfde is bij anderen, zijn individuen tevreden; zo niet, worden mensen gedemotiveerd en zullen ze minder bijdragen aan de community omdat ze het gevoel krijgen niet eerlijk te worden beloond voor hun inzet (Chiu et al, 2006: 1885).

Lin (2007) heeft een soortgelijk onderzoek uitgevoerd met een survey onder 172 werknemers van verschillende grote bedrijven in Taiwan. Het verschil is dat hier alleen gekeken werd naar intenties om kennis te delen. Ook werd er gekeken naar extrinsieke motivaties om kennis te delen, zoals het beloond worden met geld. Deze extrinsieke motivaties laten wij buiten beschouwing omdat wij belangeloos kennis uitwisselen willen onderzoeken. Uit de resultaten bleek dat “reciprocal benefits” (wederzijdsheid) maar ook “self-efficacy” (zelfvertrouwen) en “enjoyment in helping others” een significant positief effect hadden op intenties om kennis te delen. Zelfvertrouwen impliceert dat werknemers eerst een gevoel van geloof in eigen kunnen moeten hebben voor ze engageren in kennis delen (Lin, 2007: 145). Docenten met een lager zelfvertrouwen zullen dus waarschijnlijk lagere intenties hebben om kennis te delen dan docenten met meer zelfvertrouwen. Onderzoek heeft uitgewezen dat nieuwe werknemers voelen dat ze het recht niet hebben verdiend om kennis te delen, wat impliceert dat nieuwe docenten misschien onzekerder zijn en minder zullen delen (Ardichvili et al, 2003).

Er zijn docenten die geen gebruik maken van kennisgemeenschappen. Deze groep is lastig te bereiken, omdat ze niet deelnemen aan bijvoorbeeld Digischool. Mogelijke motivaties op basis van de literatuur om geen gebruik te maken van beschikbaar online lesmateriaal:

- je kan de les(delen) niet goed inpassen in de eigen lessen. Grotere lessen zijn moeilijker in te passen in het curriculum van de docent. Een paradox is dat “kleinere inhouden als beter herbruikbaar” worden gezien, maar ook als “minder waardevol”, terwijl grotere lessen met

meer inhoud “moeilijker te hergebruiken zijn, maar wel als waardevoller worden beschouwd” (Duval, 2005: 115)

- de lesplannen hebben verschillende formats (PDF-files, word-documenten, Powerpoint-slides) (Duval, 2005).

Dit wil echter niet zeggen dat deze docenten niet andermans lesmateriaal gebruiken. Ze kunnen bijvoorbeeld wel gebruik maken van materiaal gemaakt door collega's. De voornaamste reden om gebruik te maken van andermans lesmateriaal is efficiëntie: het geeft veel tijdwinst en dus een verlaging van de werkdruk (Duval, 2005).

Verder zijn er docenten die eigen gemaakt lesmateriaal niet delen, verschillende motivaties zijn:

- je bent onzeker over je vermogen om kennis te delen (je hebt bijvoorbeeld weinig verstand van ICT of weet niet van het bestaan en/of de werking van online kennissgemeenschappen) (Chiu et al, 2006)

- je bent bang voor kritiek (Ardichvili et al, 2003)

- je hebt er geen tijd voor / het kost veel tijd (Ardichvili et al, 2003)

- voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden): wederzijdsheid (Chiu et al, 2006)

- het onoverzichtelijk vinden van de kennissgemeenschappen (Brazelton & Gorry, 2003)

- er is geen collegiale sfeer op school, de docenten wisselen niet uit (Woolfolk et al, 2013)

- je weet niet wat derden met je lesmateriaal doen (Schönherr, 2012)

- je hebt een laag zelfvertrouwen (Lin, 2007): jouw materiaal is niet belangrijk of relevant genoeg (Ardichvili et al, 2003).

Tot slot zijn er docenten die wel hun eigen gemaakt lesmateriaal ter beschikking stellen. Zo zijn er actieve leden in een kennissgemeenschap, de zogeheten knowledge stuarts, die materialen posten omdat ze een "genuine desire to share ideas" hebben (Brasil and Gory, 2003: 24). Deze mensen delen belangeloos hun materiaal, ze hoeven er geen materiaal voor terug. Wat ze er voor terug krijgen is dat ze belangrijk gevonden worden in de community en dat is voor hen voldoende. Andere motivaties om materiaal te uit te wisselen:

- je kan van elkaar leren, je professioneel verbeteren (kennis is een publiek goed) (Ardichvili et al, 2003)

- je hebt plezier in het helpen van anderen (Lin, 2007)

- je voelt je verbonden met de groep (groepsidentiteit) (Chiu et al, 2006)

- (extrinsiek) collega's delen ook met mij: wederzijdsheid (Chiu et al, 2006)

- (extrinsiek) je voelt je ertoe verplicht / je wordt gestraft als je het niet doet (Woolfolk et al, 2013)
- (extrinsiek) je wordt ervoor beloond, je krijgt bijvoorbeeld een financiële beloning (Woolfolk et al, 2013) of je wordt gewaardeerd door je collega's (Brazelton & Gorry, 2003)

Over motivaties om materiaal van anderen te gebruiken of juist niet valt het volgende te zeggen: om lesmateriaal van anderen te gebruiken wordt als motivatie tijdgebrek genoemd (Ardichvili et al, 2003). Dat houdt in dat wordt aangegeven dat materiaal van anderen wordt gebruikt omdat men geen tijd heeft om het materiaal zelf te maken. Als motivatie om geen materiaal van anderen te gebruiken wordt aangedragen dat het materiaal gemaakt door anderen moeilijk in te passen is in de les, inhoudelijk of door het format waarin het materiaal gemaakt is (Duval, 2005).

### 2.3 Online kennisgemeenschappen

Een manier om lesmateriaal uit te wisselen, is om lid<sup>1</sup> te worden van een online kennisgemeenschap, ook wel online community genoemd. Doel van de community is “een platform voor uitwisseling creëren waarbij het ‘halen en brengen’ principe gehanteerd wordt” (Pieters & de Vries, 2005: 32). Het idee is dus dat docenten lesmaterialen kunnen gebruiken maar zelf ook delen. Het uitwisselen van ideeën, lesmateriaal en praktische tips zorgt voor de professionele ontwikkeling van de docent. Dit blijkt uit een onderzoek van Garet et al (2001), die een survey uitvoerden onder meer dan 1.000 bèta docenten (van de basisschool en middelbare school) waaruit blijkt dat een van de kenmerken die een significant effect hebben op het leren van docenten “collective participation of teachers from the same school, grade, or subject” is (Garet et al, 2001: 916).

Echter, uit onderzoek blijkt dat nog niet alle scholen het nut inzien van online communities, en dat het daarnaast, door onder andere auteursrechten, vaak lastig is een database te hebben die groter is dan de school. Snijders (2012) beschrijft dat in zijn blog naar aanleiding van een presentatie van een rapport over Wikiwijs en de mogelijkheden die het biedt voor het hoger onderwijs met betrekking tot het “gebruik, maken en delen van open leer materiaal” door Rober Schuwer (Open Universiteit). Uit het rapport blijkt dat de onderwijsinstellingen die hebben gereageerd, 7 universiteiten en 19 hogescholen, niet of

---

<sup>1</sup> Onder lid zijn van een community wordt verstaan dat iemand een account heeft aangemaakt. Dit account geeft toegang tot het bekijken van materiaal en posts van anderen en het uploaden van eigen documenten en posts. Of men dit ook doet is een tweede.



nauwelijks actief zijn op het gebied van open leermiddelen. Snijders geeft aan dat het “vooral een combinatie van beleid en cultuur is die het delen van materiaal vanzelfsprekend moeten gaan maken, of zoals Robert het verwoordde: het inzichtelijk maken van gewin, gemak en genot voor docenten zodat ze ook hun materiaal **willen** delen” (Snijders, 2012). Desalniettemin benoemt Snijders verderop in zijn blogartikel dat het in verband met privacy en auteursrechten helaas “essentieel blijft om een eigen verzamelplaats te hebben als instelling zodat beleid en cultuur in elk geval gestimuleerd kan worden met een klein beetje afscherming” (Snijders, 2012).

In Nederland zijn er verschillende kennisgemeenschappen waar een docent lid van kan worden. De drie bekendste zijn: Kennisnet, Digischool en Wikiwijs. Kennisnet is onderdeel van een grotere community binnen Europa: het Europese Schoolnet en is bedoelt voor docenten uit het primair onderwijs, secundair onderwijs en MBO. Het materiaal is geordend per taal, vak en provider. Digischool is een kennisgemeenschap voor basis,- en voortgezet onderwijs. Her materiaal wordt geordend per vak, niveau, type, domein, vaardigheid en methode. Wikiwijs is relatief nieuw, opgezet in 2009, en de breedste van de drie omdat er materiaal te vinden is voor alle typen onderwijs. Bij deze community wordt het materiaal geordend per niveau, vak, eindterm, documenttype en soort lesmateriaal.

## 2.4 Conclusie

Het uitwisselen van zelfgemaakt materiaal is een hot-item zo blijkt uit verschillende bronnen. Ter bevordering van deze uitwisseling zijn er een aantal criteria zoals dat het materiaal wat beschikbaar wordt gesteld een en hetzelfde format moet hebben. Daarnaast moet het uitwisselen minder beperkt worden door bureaucratie.

Er zijn verschillende motivaties aan te dragen om wel of niet uit te wisselen welke zijn onder te verdelen in intrinsieke, van binnenuit, en extrinsieke motivaties, van buitenaf.

Er zijn verschillende motivaties genoemd om zelfgemaakt lesmateriaal wel of niet te delen. Om wel materiaal te delen wordt genoemd de verbondenheid tussen collega's en/of omdat je van elkaar kunt leren. Een reden om juist niet te delen is dat men niet weet wat er met het materiaal gebeurt of omdat het te veel tijd kost.

Daarnaast zijn er ook motivaties om materiaal van anderen te gebruiken waarbij tijdsbesparing de meest genoemde motivatie is. Om juist niet van andere te gebruiken wordt aangedragen dat het materiaal moeilijk is in te passen in de les inhoudelijk of door het format.

Een manier om materiaal uit te wisselen is de online kennissgemeenschap met als voorbeeld Digischool. Hier kan elke docent lid van worden en zelf materiaal op posten of vanaf halen.

## 3. Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek zijn MVT-docenten van een vijftal scholen ondervraagd door middel van een digitale vragenlijst. Dit zijn de scholen waar wij (hebben) les(ge)geven gedurende dit schooljaar. Wij kiezen ervoor alleen MVT-docenten te ondervragen om het onderzoek behapbaar te houden en wij zelf MVT-docenten in opleiding zijn. Op deze manier is dit onderzoek voor ons het meest relevant.

Een belangrijk gegeven waar wij rekening mee moeten houden bij het verwerven van onze data, zo blijkt uit *Onderzoeksmethoden*, is zogeheten “non-respons”, oftewel: het niet invullen van de vragenlijst om uiteenlopende redenen (Boeije et al, 2009). Om “item non-respons” te voorkomen, zullen wij er in onze digitale vragenlijst zorg voor dragen, dat docenten alleen de vragen hoeven te beantwoorden die voor hen van toepassing zijn. Wanneer een docent bijvoorbeeld aangeeft dat hij zelfgemaakt lesmateriaal *nooit* deelt, hoeft deze geen vragen in te vullen die gaan over de motivatie van docenten om dit wel te doen.

Het aantal MVT docenten dat is aangeschreven is 80. Door een vragenlijst met een duidelijke *routing*, i.e. de volgorde waarin de vragen worden gesteld, te creëren en ervoor te

zorgen dat het invullen hiervan voor de docent niet langer dan tien minuten duurt, hopen wij een respons van 67 % (tweederde) te bewerkstelligen. Dat houdt in dat er een respons verwacht wordt van 53 docenten. Om een statistische analyse te kunnen bewerkstelligen is een populatie van minimaal  $n=30$  nodig.

Wij maken in onze pilot (bijlage 1) een aantal keer gebruik van (half)open vragen. Dit doen wij om in onze uiteindelijke vragenlijst gebruik te kunnen maken van gesloten vragen. Docenten die de pilotvragenlijst voor ons invullen hebben gelegenheid om het aantal mogelijkheden in motivaties uit te breiden. Deze motivaties samen met de motivaties uit de theorie zorgen voor een uitgebreide keuze aan motivaties in de definitieve vragenlijst. Daardoor zullen wij uiteindelijk in staat zijn, de diverse motivaties van docenten om tot uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal over te gaan, relatief eenvoudig te analyseren en overzichtelijk te presenteren.

Voor ons onderzoek gebruiken we de collega's MVT (i.e. Frans, Duits, Spaans, Engels) van onze stagescholen (het Nieuwe Lyceum te Bilthoven, het Oostvaarders College te Almere, het Joke Smit College te Amsterdam, Luzac Lyceum Haarlem en het Oosterlicht College te Nieuwegein). We maken in ons onderzoek geen onderscheid tussen eerstegraads en tweedegraads docenten noch tussen docenten uit het vmbo, havo of vwo.

Voor onze pilot maken we gebruik van een half open vragenlijst omtrent motivaties om uit wisselen. Dit om te kijken of de mogelijke motivaties die uit de literatuur komen overeenkomen met de genoemde motivaties van docenten en om te zien of docenten andere mogelijke motivaties aan kunnen dragen. De motivaties die uit de pilot komen voegen we toe aan de vragenlijst. We vragen de respondenten van de pilot naar hun motivaties om wel of niet lesmateriaal uit te wisselen.

De anonieme vragenlijst is geïnspireerd op het onderzoek van Keller & Mossink (2008) naar hergebruik van lesmateriaal in het onderwijs (bijlage 5), waarbij sommige vragen letterlijk zijn overgenomen en een aantal vragen is aangepast aan doelgroep en onderwerp. Daarnaast bestaat de vragenlijst ook uit zelf geformuleerde vragen. Een vragenlijst als instrument is het meest geschikt voor ons onderzoek, omdat je zo relatief veel docenten kunt bereiken en een zo breed mogelijk beeld kan geven van motivaties voor het wel of niet uitwisselen van lesmateriaal.

We verwerken de vervaardigde data in grafieken, die de volgende gegevens bevatten: (1) de respondenten per vakgroep en het wel of niet willen delen van lesmateriaal, de respondenten per vakgroep en het wel of niet willen gebruiken van lesmateriaal, (2) het aantal respondenten en hun motivaties om lesmateriaal wel of niet te delen, het aantal respondenten

en hun motivaties om lesmateriaal van andere docenten wel of niet te gebruiken en (3) het aantal respondenten en het delen met bekenden en/of onbekenden en het aantal respondenten en het gebruiken van bekenden en/of onbekenden.

## 4.0 Analyse van de pilot

De pilotvragenlijst is gestuurd naar 4 docenten van verschillende vakgroepen en van verschillende scholen zodat het representatief is aan de groep docenten die de definitieve vragenlijst krijgt. De ingevulde vragenlijsten zijn te vinden in bijlage 3.

Het doel van het uitvoeren van een pilot is tweeledig. Aan de ene kant het testen van de vragen, zijn ze te begrijpen en krijgen we de antwoorden zoals we die willen zien. En aan de andere kant om meer mogelijke motivaties te krijgen die we kunnen toevoegen aan de definitieve vragenlijst.

Het is gebleken dat de vragen duidelijk zijn, desalniettemin is het bij de meer keuze vragen zo dat de docent kiest voor 1 of 2 motivaties per vraag. Tevens is gebleken dat wanneer docent invullen dat ze geen materiaal delen, ze sommige delen van de vragenlijst overslaan. Zo lopen we een hoop data mis. Want ook als een docent niet deelt is het interessant om de motivaties hiervoor te weten. Ook is het bij de pilot zo dat de docent 3 soortgelijke vragen moet beantwoorden: waarom deel je wel met collega's van jouw school/ bekende collega's van andere scholen/ onbekende collega's. Dit maakt de vragenlijst lang en minder interessant voor docenten op in te vullen omdat ze het gevoel hebben 3 keer dezelfde vraag in te vullen. We realiseren ons dat het interessanter is stellingen te maken van de vragen zodat op elke vraag beantwoord moet worden en we meer data hebben om te analyseren. Ook kunnen we zo de stellingen analyseren met statistiek waardoor het betrouwbaarder is en beter te verantwoorden.

Conclusie is dat we de vragenlijst aanpassen op verschillende manieren: 1. stellingen in plaats van vragen. In de pilot is gevraagd: *Waarom deelt u uw werk met collega's **binnen** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?* Waarna verschillende antwoordsmogelijkheden zijn aangegeven. Deze vraag is omgevormd tot een stelling: *Ik deel mijn zelfgemaakt lesmateriaal met bekende collega's omdat...* Waarna verschillende stellingen worden genoemd en men moet aangeven of ze het daar helemaal of juist helemaal niet mee eens zijn op een likert-schaal van 5.

2. de vragen alleen splitsen tussen bekende en onbekende collega's. in de pilot werd onderscheid gemaakt tussen collega's van dezelfde school, bekende collega's van andere scholen en onbekende collega's. Dat betekende dat elke docent 3 maal dezelfde soort vraag met dezelfde soort antwoorden moest invullen. Het onderscheid tussen bekende collega's van dezelfde school en bekende collega's van andere scholen is daarom weggehaald.

In de analyse van de vragenlijst kijken we naar welke motivaties worden aangedragen om materiaal uit te wisselen, welke komen het meest voor en zijn dit vooral intrinsieke of extrinsieke motivaties? Daarnaast kijken we of er verschillen zijn in de motivaties die worden aangedragen per (1) vakgroep, (2) ervaring en (3) het delen met bekende of onbekende collega's.

Er is gebleken dat er nauwelijks nieuwe motivaties worden aangedragen voor zowel het gebruiken van, en het delen met collega's. De motivaties die aangedragen worden voor het niet delen van materiaal met anderen: niemand vraagt ernaar. Motivaties om wel materiaal van anderen te gebruiken zijn: niet onnodig het wiel uit hoeven vinden, om gelijksoortig lesmateriaal aan te bieden.

Aangezien er niet genoeg extra motivaties zijn aangedragen, dragen we zelf nog een aantal mogelijke motivaties aan. Motivaties om eigen gemaakt materiaal beschikbaar gesteld door derden WEL te gebruiken zijn: ter inspiratie, verlaging van de werkdruk, geen tijd om het zelf te maken, geen zin om het zelf te maken, omdat ik het materiaal gemaakt door anderen beter vind.

Mogelijke motivaties om eigen gemaakt materiaal beschikbaar gesteld door derden NIET te gebruiken zijn: zoeken kost meer tijd dan het zelf maken, slechte kwaliteit van het aangeboden materiaal.

Deze motivaties worden als stellingen toegevoegd aan de definitieve vragenlijst om deze vollediger te maken en meer data te verzamelen. De definitieve versie van de vragenlijst is te vinden in Bijlage 2.

## 5. Analyse van de vragenlijst

Na 3 weken hebben we van 47 docenten respons gekregen, waarvan 79% vrouw is. Het aantal volledig ingevulde enquêtes is echter maar 33 (70%), wat erop kan duiden dat de enquête wellicht te lang en/of onduidelijk was. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 44 jaar met een grote standaarddeviatie van 14 jaar (twee antwoorden zijn uitgesloten, namelijk de leeftijden 'boven de 50' en '0'). 51,1% van de docenten is minder dan elf jaar werkzaam op een middelbare school. 42,5% van de respondenten heeft meer dan twintig jaar ervaring, dus leservaring is evenredig verdeeld (zie diagram 1).

Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare school docent?

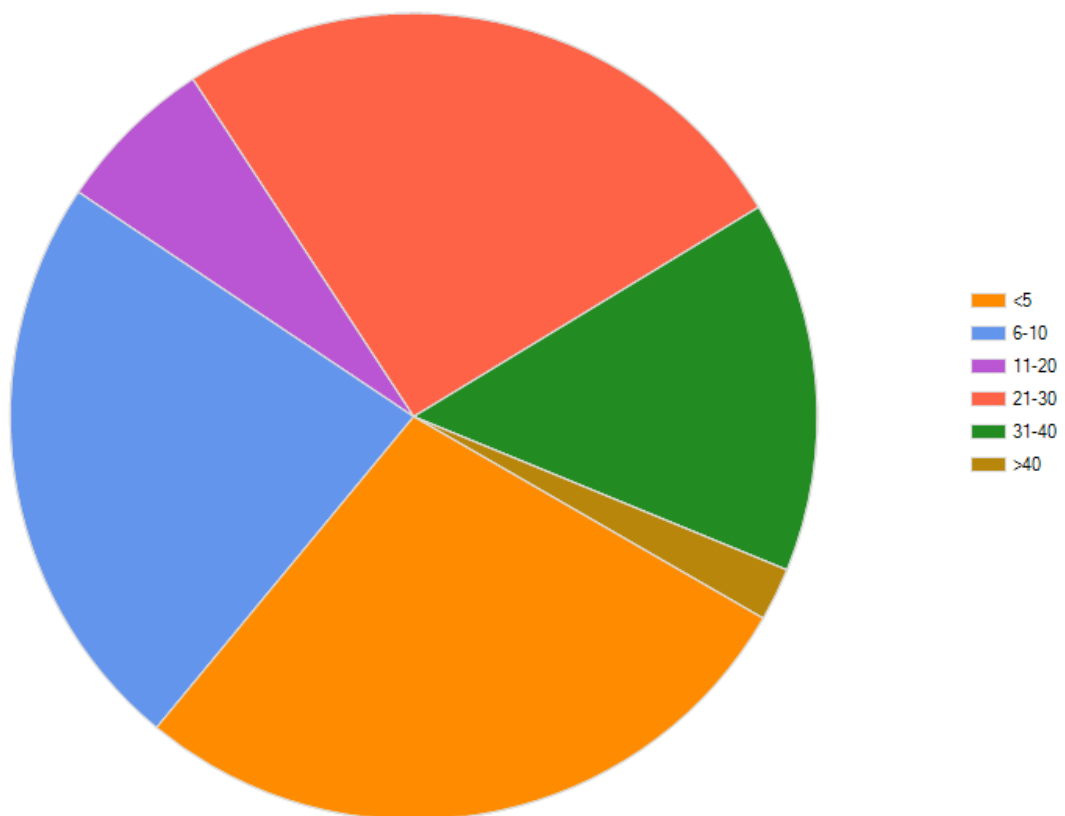
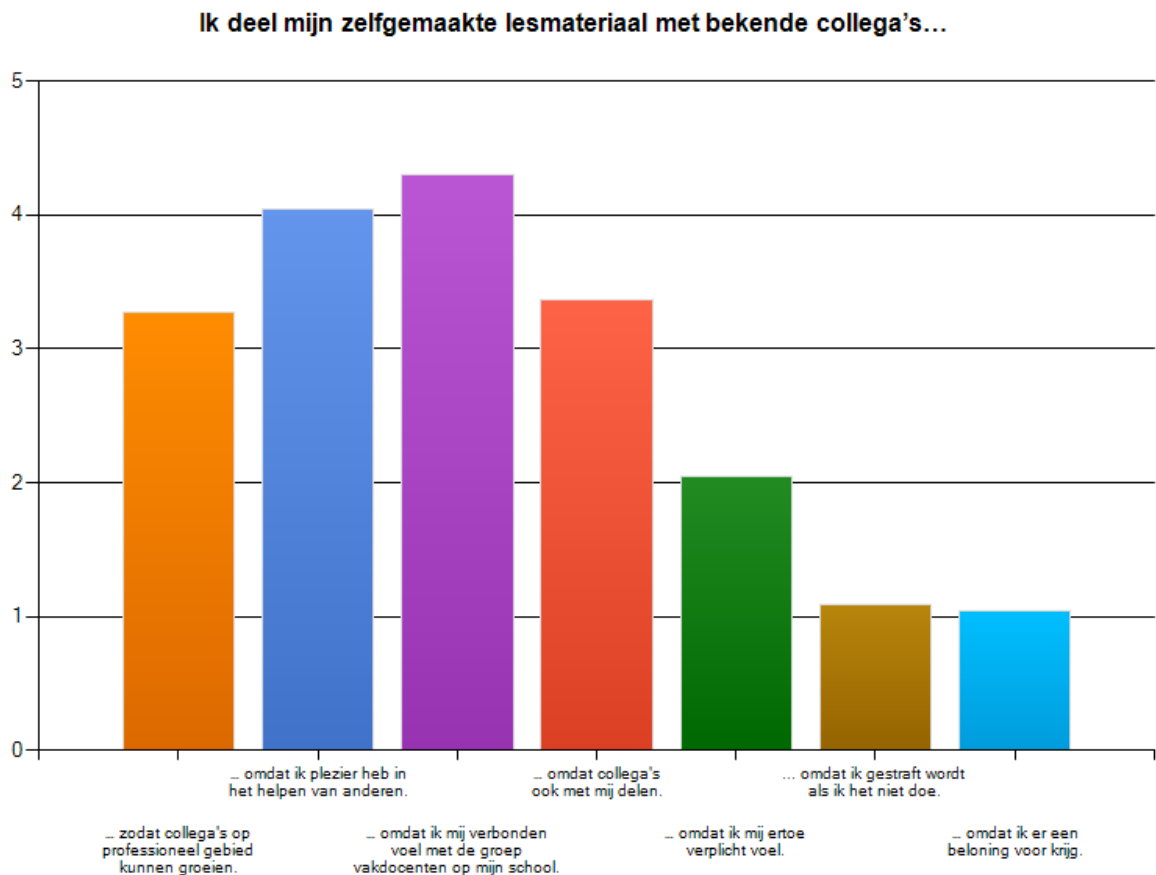


Diagram 1

### 5.1 Beschrijvende analyse

Het merendeel van de respondenten stelt **wel** zelfgemaakt lesmateriaal beschikbaar aan bekende collega's (3,6) maar **niet** aan onbekenden (1,8). De respondenten maken vaker gebruik van lesmateriaal van bekenden (3,2) dan van onbekenden (2,7). De ondervraagde docenten gebruiken dus meer van onbekenden dan dat ze delen, terwijl het delen en gebruiken van bekende collega's meer in balans ligt.

De hoogst gewaardeerde motivaties om zelfgemaakt lesmateriaal te delen met **bekende** collega's zijn dat de respondenten zich verbonden voelen met de groep vakdocenten op school (4,3) en dat de respondenten plezier hebben in het helpen van anderen (4,1). Zoals te zien in figuur 1 lopen de motivaties uiteen.

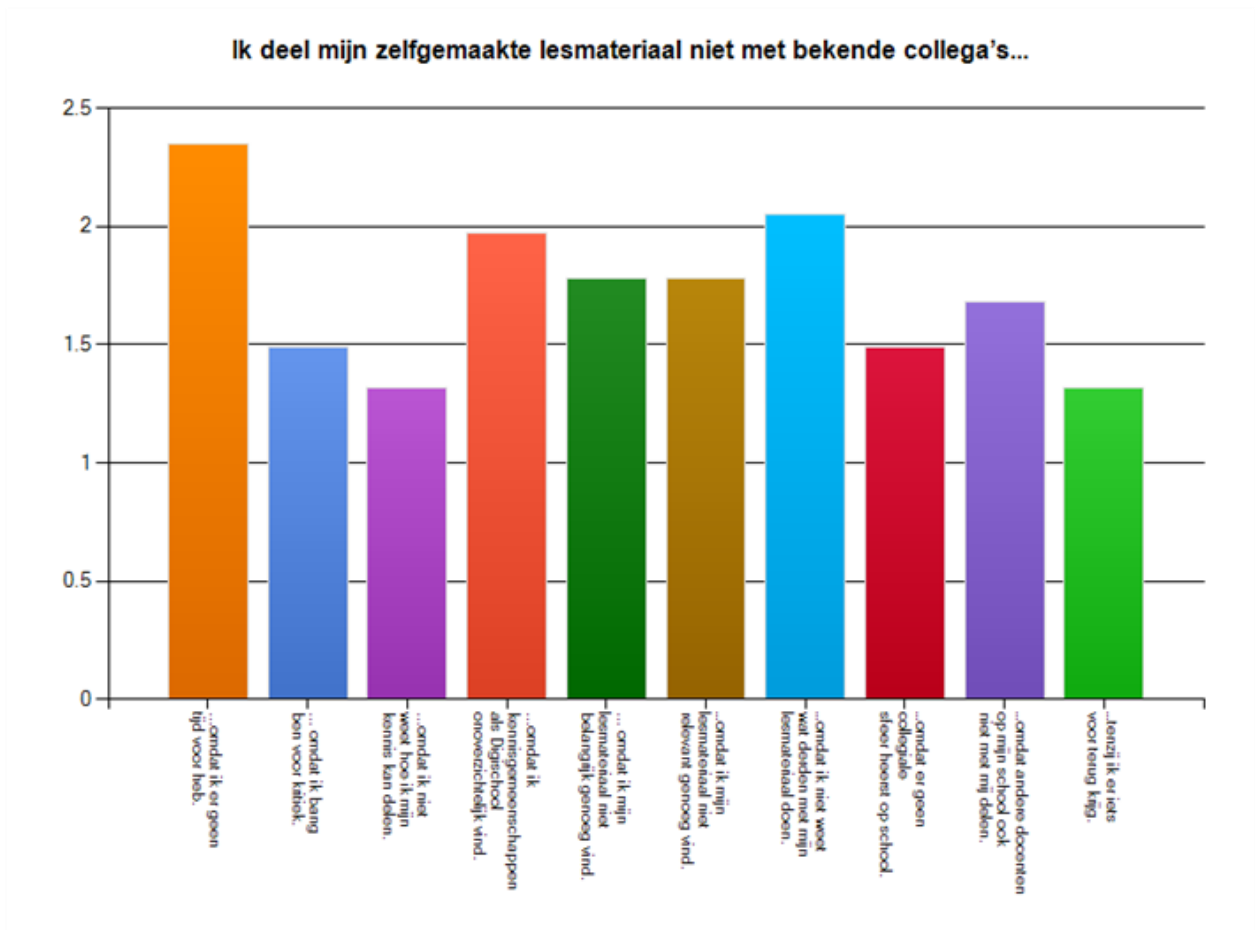


Figuur 1

De hoogst gewaardeerde motivaties om zelfgemaakt lesmateriaal te delen met **onbekende** collega's zijn dat de respondenten plezier hebben in het helpen van anderen (3,2) en dat ze zich verbonden voelen met de groep vakdocenten (2,9).

De motivaties om niet met bekende collega's te delen scoren laag. De top drie hier is: omdat de respondenten kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk vinden (2,0), omdat ze niet weten wat derden met hun lesmateriaal doen (2,1) of omdat ze er geen tijd voor hebben (2,4). Dezelfde top drie geldt voor het niet delen met onbekende collega's.

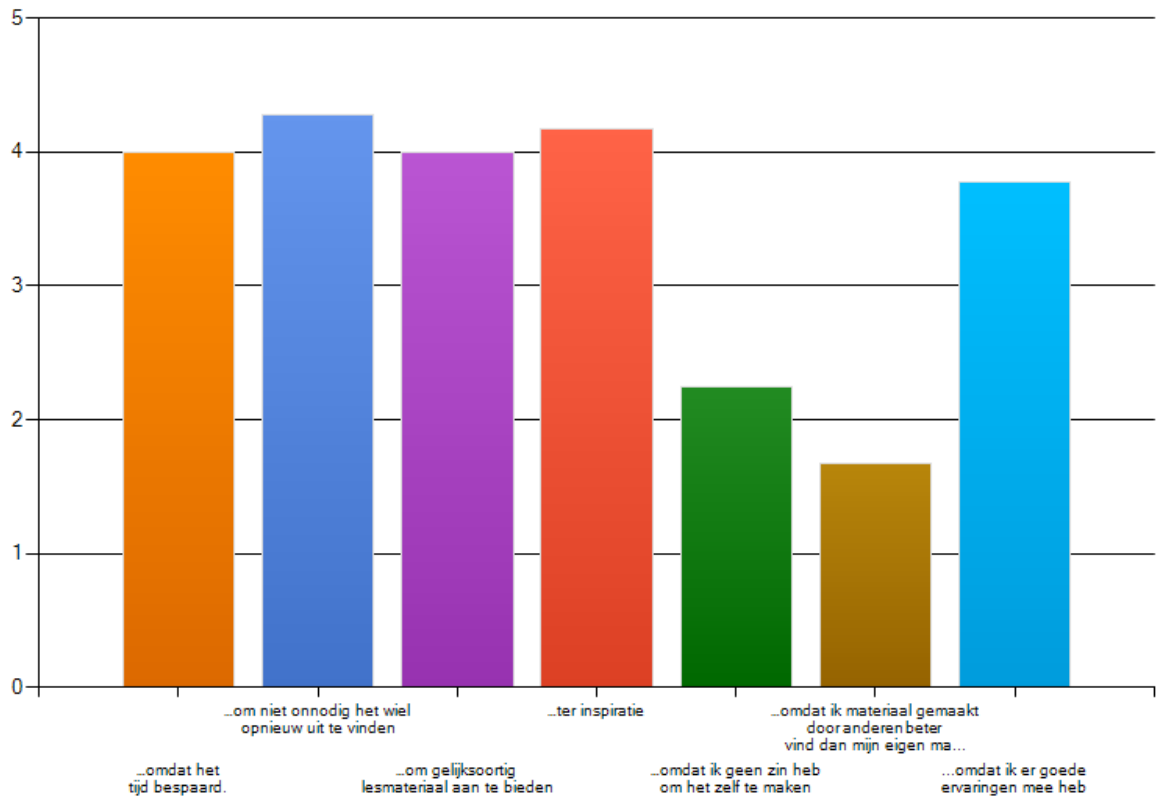




Figuur 2

Motivaties om lesmateriaal te gebruiken van bekende collega's lopen uiteen, wat wederom hypothese 2 lijkt te bevestigen, zie tabel 3. Motivaties zijn bijvoorbeeld: ter inspiratie, om gelijksoortig lesmateriaal aan te bieden, omdat het tijd bespaart of om niet opnieuw het wiel uit te vinden. Hetzelfde geldt voor het gebruiken van onbekende collega's, m.u.v. de motivatie om gelijksoortig lesmateriaal aan te bieden.

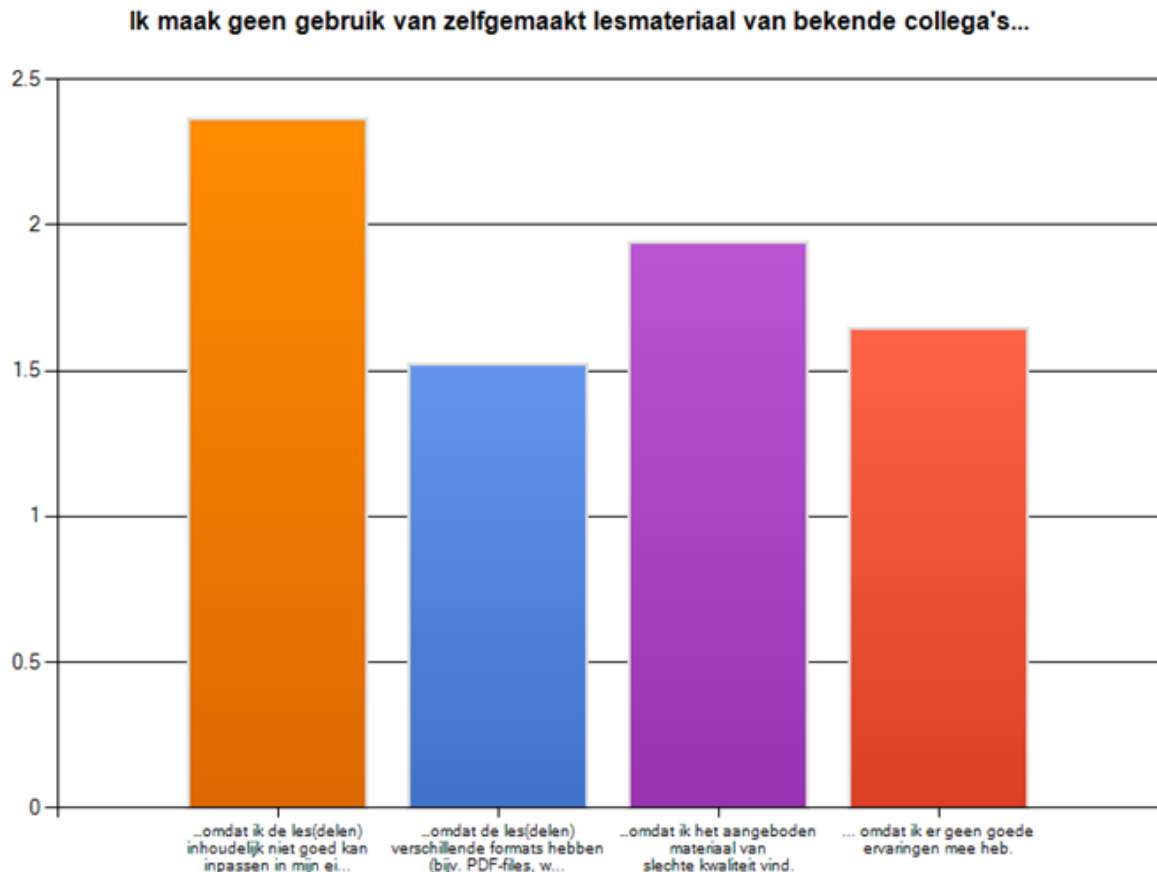
### Ik gebruik WEL zelfgemaakt lesmateriaal van bekende collega's ...



Figuur 3

De hoogst gewaardeerde motivatie om geen gebruik te maken van lesmateriaal van bekende collega's is, omdat ze het niet goed kunnen inpassen in de eigen les. Op twee staat hier dat de respondenten het aangeboden materiaal van slechte kwaliteit vinden en op drie geven docenten aan dat ze er slechte ervaringen mee hebben.

De hoogst gewaardeerde motivaties om geen gebruik te maken van lesmateriaal van onbekende collega's is omdat ze het niet goed kunnen inpassen in de eigen les en omdat materiaal zoeken meer tijd kost dan om het zelf te maken.



Figuur 4

## 5.2 Statistische analyse

Hypothese 1 is dat er een verschil is in het delen tussen vaksecties en dat grotere vaksecties meer delen van kleinere vaksecties. Voor het delen met bekende collega's lijkt het erop (gekeken naar de resultaten) dat onze aanname, namelijk dat kleine secties minder delen dan grote secties, niet klopt. Docenten Spaans geven aan juist méér te delen (4.7) dan Engels (3.8), Frans (3.8) of Duits (3.0). Voor het delen met onbekende collega's is er op het oog ook geen verschil te zien tussen vakken: bij alle vakken is 'nooit' het meest voorkomende antwoord en geen enkel vak heeft altijd. Slechts bij het vak Engels is aangegeven soms zelfgemaakt lesmateriaal beschikbaar te stellen aan onbekenden.

Een independent samples t-test bevestigt dit bij zowel bekende als onbekende collega's: er was slechts 1 groep die bij het delen met bekende collega's significant verschilde, namelijk de vaksecties Duits ( $M= 3.00$ ,  $SD= 1.20$ ) en Spaans ( $M=4.67$ ,  $SD= 0.52$ ) ( $p<0.01$ ). Dit significante resultaat is alleen gevonden voor het delen met bekende collega's: docenten Spaans zouden significant meer delen dan docenten Duits. Het resultaat zou echter ook foutief kunnen zijn aangezien er maar 6 respondenten van de sectie Spaans

zijn. Als er maar 1 docent Spaans bij was geweest die negatiever was over het delen van zijn eigen lesmateriaal was het hoge gemiddelde bij deze sectie namelijk meteen gezakt. Over het algemeen is dus geen verschil in het delen tussen verschillende vaksecties en kunnen we de nulhypothese bevestigen.

Hypothese 2 is dat er uiteenlopende motivaties zijn om wel/niet te delen en om wel/niet te gebruiken. Ondanks dat er een gespreid aantal motivaties te vinden en dit ook te zien is in de tabellen (en door te kijken naar de dicht bij elkaar liggende waarden van de hoogst gewaardeerde motivaties de nulhypothese verworpen kan worden), is er echter wel significant verschil bij het waarden van de hoogst gewaardeerde motivaties om te delen met bekende collega's: verbondenheid met collega's ( $M=4.3$ ,  $SD=0.8$ ) scoort significant hoger dan het plezier in het helpen van anderen ( $M=4.1$ ,  $SD=1.0$ ) ( $p<0.01$ ) dat op zijn beurt weer significant hoger scoort dan het professioneel kunnen groeien ( $M=3.3$ ,  $SD=1.2$ ) en omdat collega's ook delen ( $M=3.4$ ,  $SD=1.4$ ) ( $p<0.01$ ). Professioneel kunnen groeien en omdat collega's ook delen staan gedeeltelijk op nummer 3 omdat ze onderling niet significant verschillen  $t(42)=-1.43$ ,  $p=0.16$ . Dezelfde top 3 geldt ook voor het delen met onbekende collega's waarbij professioneel kunnen groeien en omdat collega's ook delen wederom onderling niet significant verschillen  $t(45)=1.53$ ,  $p=0.13$ .

Het niet delen met bekende collega's heeft ook een top 3: geen tijd ( $M=2.4$ ,  $SD=1.3$ ) scoort significant hoger dan omdat ik niet weet wat derden met mijn lesmateriaal doen ( $M=2.1$ ,  $SD=1.2$ ) ( $p<0.01$ ) dat op gedeelde tweede plek staat (en dus niet significant hoger scoort) met het onoverzichtelijk vinden van kennisgemeenschappen als Digischool ( $M=2.0$ ,  $SD=1.3$ ) ( $p=0.32$ ). Gedeelde derde plek is het lesmateriaal onbelangrijk ( $M=1.8$ ,  $SD=0.9$ ) of niet relevant genoeg vinden ( $M=1.8$ ,  $SD=1.1$ ). Dezelfde top 3 geldt ook voor het niet delen met onbekende collega's waarbij er weer een gedeelde tweede en gedeelde derde plek is (waarbij onoverzichtelijk en derden is  $t(36)=-1.67$ ,  $p=0.10$  en onbelangrijk en niet relevant lesmateriaal is  $t(36)=-1.00$ ,  $p=0.32$ ).

Betreffende het gebruiken van elkaars lesmateriaal van bekende collega's is er ook hier een top 3: om niet het wiel opnieuw uit te vinden ( $M=4.3$ ,  $SD=0.7$ ) scoort significant hoger dan ter inspiratie ( $M=4.2$ ,  $SD=0.8$ ) ( $p=0.04$ ) dat op zijn beurt weer significant hoger scoort dan het tijdbesparing ( $M=4.0$ ,  $SD=1.0$ ) en gelijksoortig lesmateriaal ( $M=4.0$ ,  $SD=1.0$ ) ( $p=0.01$ ). Tijdbesparing en gelijksoortig lesmateriaal verschillen onderling niet significant  $t(35)=0.00$ ,  $p=1.00$ . Er is voor het gebruiken van lesmateriaal van onbekende collega's een iets andere top 3: ter inspiratie ( $M=3.7$ ,  $SD=1.3$ ), om niet het wiel opnieuw uit te vinden ( $M=3.3$ ,  $SD=1.4$ ) en tijdbesparing ( $M=3.4$ ,  $SD=1.5$ ) ( $p\leq 0.01$ ). Het wiel niet opnieuw

uitvinden en tijdbesparing verschillen onderling niet significant  $t(35)=1.14$ ,  $p=0.26$ . De gedeelde top twee verschillen weer significant met slechte ervaring mee ( $M=3.1$ ,  $SD=1.4$ ) ( $p\leq 0.03$ ). Discrepantie: docenten geven aan dat ze **wel** zelfgemaakt lesmateriaal gebruiken, omdat ze er slechte ervaringen mee hebben.

Het niet gebruiken van bekende collega's heeft ook een top 3: niet goed kunnen inpassen in eigen les ( $M=2.4$ ,  $SD=1.3$ ) scoort significant hoger dan slechte kwaliteit ( $M=1.9$ ,  $SD=1.0$ ) ( $p<0.01$ ) dat weer hoger scoort dan slechte ervaringen mee ( $M=1.6$ ,  $SD=0.9$ ) ( $p<0.01$ ). Bij het niet gebruiken van onbekende collega's geldt de top 3: gedeelde eerste plaats voor het kost meer tijd om te zoeken dan te maken ( $M=2.8$ ,  $SD=1.3$ ) en het niet goed kunnen inpassen in eigen les ( $M=2.7$ ,  $SD=1.4$ ) ( $p=0.06$ ). Op de tweede plaats staat slechte kwaliteit ( $M=2.3$ ,  $SD=1.3$ ) ( $p<0.01$ ) en op de derde plaats staat slechte ervaringen mee ( $M=2.0$ ,  $SD=1.1$ ) ( $p<0.01$ ).

Als we kijken naar hypothese 3, namelijk dat we verwachten dat docenten meer delen met bekende dan met onbekende collega's dan kunnen we onze nulhypothese verwerpen en onze eigen hypothese bevestigen. Het delen met bekende ( $M=3.6$ ,  $SD=1.2$ ) en onbekende collega's ( $M=1.8$ ,  $SD=0.8$ ) verschilt significant;  $t(46)=16.68$ ,  $p<0.01$ . Met andere woorden, de respondenten gaven aan inderdaad meer te delen met bekende dan met onbekende collega's.

## 6.0 Conclusie

Gedurende de Educatieve Master hebben wij meerdere malen van universitaire docenten vernomen, dat docenten onderling over het algemeen niet genoeg zelfgemaakt lesmateriaal zouden uitwisselen. Vanuit onze eigen onderwijspraktijk kwamen we tot de conclusie dat wij wel degelijk zelfgemaakt lesmateriaal met collega's delen, maar om uiteenlopende redenen. Deze constatering hebben mede geleid tot een drietal hypothesen, die gezamenlijk de volgende hoofdvraag beantwoorden: In hoeverre kan de mate van uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal verklaard worden door motivaties van MVT-docenten?

De eerste hypothese beschrijft de aanname, dat wanneer vakgroepen groter zijn, de kans dat zij onderling lesmateriaal delen ook groter is. Uit ons onderzoek komt echter naar voren dat docenten Spaans, die horen bij de kleinste vakgroepen waarmee wij binnen ons onderzoek hebben gewerkt, juist meer met bekende collega-docenten delen (4.7) dan Engels (3.8), Frans (3.8) of Duits (3.0). Voor het delen met onbekende collega's is er echter ook geen verschil te zien tussen vakken: bij alle vakken is 'nooit' het meest voorkomende antwoord en geen enkel vak heeft altijd. Slechts bij het vak Engels is aangegeven soms zelfgemaakt lesmateriaal beschikbaar te stellen aan onbekenden. Op basis van deze resultaten kunnen we de eerste hypothese dan ook niet bevestigen. Echter, we hebben onze gegevens gebaseerd op zes respondenten van de sectie Spaans. Als er maar één docent Spaans bij was geweest die negatiever was over het delen van zijn eigen lesmateriaal was het hoge gemiddelde bij deze sectie namelijk meteen gezakt.

De tweede hypothese beschrijft dat motivaties om zelfgemaakt lesmateriaal uit te wisselen uiteenlopen. Daarbij hebben wij gekeken naar motivaties om wel of juist niet met bekende dan wel onbekende collega's zelfgemaakt lesmateriaal te delen dan wel uit te wisselen. Deze werkwijze heeft een achttal top drieën opgeleverd, die bij de analyse van de resultaten terug te vinden zijn.

Aan de hand van een vragenlijstsleutel hebben we vastgesteld of de diverse motivaties intrinsiek of extrinsiek van aard zijn. We kunnen concluderen dat alle motivaties die in de top drieën terug te vinden zijn, intrinsiek van aard zijn. Alleen de motivatie "mijn collega's delen ook met mij" is extrinsiek. Deze is terug te vinden in Figuur 1. Vanuit deze intrinsieke motivaties van docenten kunnen we stellen, dat de motivaties om zelfgemaakt lesmateriaal uit te wisselen. De scores die docenten aan de motivaties toekennen, en op basis waarvan wij onze top drieën hebben samengesteld, liggen namelijk over het algemeen dicht bij elkaar. Er zijn geen motivaties die of heel hoog of juist heel laag scoren.

Op basis van al deze bevindingen kunnen we dus concluderen, dat docenten uiteenlopende redenen hebben om materiaal wel of juist niet uit te wisselen. Over het algemeen worden motivaties om met bekende collega's lesmateriaal uit te wisselen wat hoger gewaardeerd dan motivaties om met onbekende collega's te delen. Echter, de diverse top drieën van motivaties om te delen of te gebruiken van bekende dan wel onbekende collega's lijken per onderdeel erg veel op elkaar. Hier en daar verschilt een motivatie wel een plek, zoals te zien is bij het gebruiken van lesmateriaal van bekende en onbekende collega's, maar in grote lijnen kunnen we dus stellen, dat veelal dezelfde uiteenlopende redenen worden genoemd, om zelfgemaakt lesmateriaal wel of niet uit te wisselen.

Onze derde hypothese beschrijft de aanname, dat docenten zelfgemaakt lesmateriaal eerder met bekende collega's dan met onbekende docenten uit zullen wisselen. Op basis van ons onderzoek kunnen we de nulhypothese voor wat betreft de derde hypothese verwerpen. Het delen met bekende en onbekende collega's verschilt significant. Met andere woorden, de respondenten gaven aan inderdaad meer te delen met bekende dan met onbekende collega's.

Dit onderzoek kan als een stap in de goede richting functioneren om docenten meer zelfgemaakt lesmateriaal uit te laten wisselen, door stil te staan bij de redenen om dit te doen. Om docenten meer te laten delen, zou bijvoorbeeld kunnen worden ingespeeld op het verbeteren van verbondenheid met je vakspecifieke collega's en het inzicht dat je er als docent professioneel door kunt groeien. Docenten dienen bij zichzelf na te gaan, op welke manier zij kunnen profiteren van het uitwisselen met collega-docenten. Bij uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal is dit een belangrijke vraag aangezien de motivaties hiervoor, zoals beschreven, intrinsiek zijn.

## 7.0 Discussie

Uit een artikel van de Algemene Onderwijsbond van april 2013 staat te lezen, hoe het hedendaags onderwijs onder druk staat door veranderende leerbehoeften van leerlingen en financiële problemen ([www.aob.nl](http://www.aob.nl)). Daarbij krijgen docenten met een steeds hogere werkdruk te maken. Ons onderzoek kan mogelijk een bijdrage leveren binnen deze problematiek. Wanneer we onze onderzoeksresultaten vanuit het perspectief van een school- of afdelingsleider beschouwen, die onderlinge uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal wil stimuleren, bijvoorbeeld om werkdrukverlaging voor docenten te realiseren en daarbij het kostenplaatje in de gaten dient te houden, dan zal deze met een aantal zaken rekening moeten houden.

Zo dient hij of zij docenten te laten inzien, op welke manieren zij kunnen profiteren van een uitwisseling van zelfgecreëerd lesmateriaal. Dus niet: “Waarom houd je je lesmateriaal bij je?”, maar “Wat levert het jou als docent op om je zelfgemaakte onderwijsmateriaal aan een ander beschikbaar te stellen?” Docenten moeten zoals vastgesteld een intrinsieke motivatie voor uitwisseling voelen.

Daarbij is het op basis van ons onderzoek raadzaam dat in eerste instantie gestart wordt met een uitwisseling die binnen school plaatsvindt. Docenten kennen een hogere waardering toe aan uitwisseling met collega's die ze kennen dan met onbekende collega's. Men kan zich voorstellen dat de effecten hiervan sneller in kaart gebracht kunnen worden en eventuele feedback op zelfgemaakt lesmateriaal is ook sneller te verkrijgen of te leveren.

Dat feedback een belangrijk aspect is aan uitwisseling blijkt ook wel uit figuur 4. De voornaamste redenen om lesmateriaal van bekende collega-docenten niet te gebruiken, is het feit dat docenten niet weten hoe ze het in hun les kunnen inpassen en het materiaal van slechte kwaliteit vinden. Wanneer omstandigheden gecreëerd worden, waarin dergelijke zaken besproken kunnen worden, zijn zulke hordes om zelfgemaakt lesmateriaal van anderen in te zetten mogelijk weg te nemen.

Bovendien hoeven docenten door uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal niet langer meer alle onderdelen van lessen tot in de puntjes voor te bereiden, maar kan werkdrukverlaging tot stand komen, doordat docenten veel meer op basis van thema's hun lessen voorbereiden. Op het moment dat een ander thema aan de beurt is, kan een docent het lesmateriaal van een collega gebruiken.

Dat een intrinsieke motivatie voor uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal van belang is, dus dat docenten “uit henzelf” met elkaar samenwerken, valt ook af te leiden uit opvattingen van de Britse hoogleraar Andy Hargreaves. Hij plaatst “opgelegde



samenwerkingsverbanden” naast “authentieke”, waarbij de opgelegde samenwerkingsverbanden niet bijdragen aan het verbeteren van het onderwijs (Brouwer, 2012).

Deze uitspraken zijn opgenomen in een artikel van Patricia Brouwer. Zij is onderzoeker bij het Expertisecentrum Beroepsonderwijs (ecbo) (Brouwer 2012). In datzelfde artikel staat daarnaast dat het uitwisselen van materialen valt onder een “minder vrijblijvende vorm van afhankelijkheid.” Ook hierom is het van belang, dat de uitwisseling gebaseerd is op intrinsieke motivaties van docenten.

Er zijn twee belangrijke punten van discussie bij dit onderzoek aan te dragen. Ten eerste de grote discrepantie tussen de totaal aantal respondenten (47) en het aantal volledig ingevulde vragenlijsten (33). De vragenlijst is zo in elkaar gezet dat op elke vraag een antwoord verplicht is, anders kan je niet verder. Hoe kan het dat er veertien vragenlijsten niet compleet zijn ingevuld en de resultaten wel bij ons terecht zijn gekomen? We hebben hier geen verklaring voor. Het zou kunnen komen doordat SurveyMonkey de resultaten tussentijds opslaat en al doorstuurt. Wanneer iemand dan halverwege stopt kan het dus zo zijn dat de eerdere resultaten al naar ons gestuurd waren. Dit is de enige verklaring die wij kunnen aandragen.

Het tweede discussiepunt sluit aan bij het vorige punt. Namelijk dat wij veelal (indirect) feedback hebben gehad op het feit dat er geen mogelijkheid was de vraag te beantwoorden met n.v.t. Een respondent van het Oosterlicht College geeft bijvoorbeeld het volgende aan: “Ik vind dat sommige antwoorden die ik geef op bepaalde vragen, het beantwoorden van andere vragen onmogelijk maken. Vervolgens is het niet mogelijk om die vragen 'over te slaan'. Als ik de vragen wel beantwoord, moet ik dat doen door een antwoord te geven wat onjuist is.”

De reden dat er geen n.v.t. mogelijkheid was is te wijten aan het feit dat er last-minute besloten is de vraagstellingen te veranderen in stellingen. De gedachtegang hierbij was dat bij het gebruik van stellingen we meer resultaten zouden vergaren. Met het idee dat docenten gevraagd wordt *als je zou delen, waarom zou je dat dan doen?* dus op elke stelling konden antwoorden. Echter zijn de stellingen stelliger geformuleerd (ik deel wel want...) waardoor verschillende respondenten het lastig vonden om in te vullen als ze helemaal niet deelden met anderen.

Als laatst valt nog op te merken dat de verhoudingen tussen het aantal docenten per vakgroep erg verschillen. Bij Spaans zijn er maar zes docenten, allen van dezelfde school. Bij andere vakgroepen zijn meer docenten en verspreid over meerdere scholen. Na aanleiding van

de scriptie van Schönherr (2012) was de verwachting dat docenten Spaans niet tot weinig delen. Uit ons onderzoek blijkt dat docenten Spaans weldegelijk delen. Dit kan ermee te maken hebben dat op deze school, het Oostvaarderscollege, de sectie Spaans uit zeven docenten bestaat, waardoor er meer gedeeld wordt dan wanneer de sectie uit één persoon bestaat, wat vaak het geval is.

Aan de hand van al bovenstaande zijn er een aantal aanbevelingen te doen voor vervolg onderzoek:

- Meer docenten ondervragen zowel MVT als van andere vakken;
- Een nvt optie maken of de vragenlijst zo maken dat wanneer iemand *ik deel nooit* invult, de vragen voor motivatie om wel te delen niet te zien krijgt;
- Er voor zorgen dat alleen de ingevulde vragenlijsten mee doen in de berekening;
- De stellingen die we gebruikt hebben zijn voor een deel gebaseerd op literatuur en motivaties die uit de pilot komen. Het is denkbaar dat uit vervolg onderzoek meer of zelfs andere motivaties naar voren komen.

## Literatuurlijst

- AOB (2013), *VO-raad wil financiële problemen eenzijdig afwentelen op het personeel*. 25 juni (<http://www.aob.nl/default.aspx?id=31&article=49565&q=werkdrukverlaging&m>)
- Ardichvili, A., Page V. & T. Wentling (2003). Motivation and barriers to participation in virtual knowledge-sharing communities of practice. *Journal of Knowledge Management* 7-1, 64-77.
- Brazelton, J. & G. Gorry (2003). Creating a Knowledge-Sharing Community: If You Build It, Will They Come? *Communications of the ACM* 46-2.
- Boeije, H., Hart, H. 't & J. Hox (2009). *Onderzoeksmethoden*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Brouwer, P (2012) *van koning tot community-lid*. 25 juni ([http://www.canonberoepsonderwijs.nl/2\\_1256\\_Samenwerking\\_in\\_docententeams.aspx](http://www.canonberoepsonderwijs.nl/2_1256_Samenwerking_in_docententeams.aspx))
- Chiu, C., Hsu, M. & E. Wang (2006). Understanding knowledge sharing in virtual communities: An integration of social capital and social cognitive theories. *Decision Support System* 42, 1872-1888.
- Duval, E. (2005). Leerobjecten: herbruikbare inhoud voor het onderwijs. *Open bron, open inhoud, open leren*, 107-118. België: Wolters Plantyn.
- Garet, M., Porter, A., Desimone, L., Birman, B. & K. Yoon (2001). What Makes Professional Development Effective? Results From a National Sample of Teachers. *American Educational Research Journal* 38-4, 915-945.
- Keller, K. & W. Mossink (2008). *Hergebruik van materiaal in onderwijs- en onderzoeksomgevingen*. Utrecht: Stichting SURF.
- Koszalka, T., Breman, J. & M. Moore (1999). Sharing lesson plans over the World Wide Web: important components. *Education and Information Technologies* 4-2, 143-151.
- Lin, H. (2007). Effects of extrinsic and intrinsic motivation on employee knowledge sharing intentions. *Journal of Information Science* 33-2, 135-149.
- Pieters, J. & B. de Vries (2005). *Kennisproductie en kennisdisseminatie in het Nederlandse onderwijsveld: Een voorstudie naar de rol van kennisgemeenschappen*. Enschede: Universiteit Twente.
- Schönherr, L.E.R (2012). *Literatura hispana en la enseñanza secundaria*. Utrecht: Universiteit Utrecht
- Snijders, R. (2012). *Wikiwijs voor het hoger onderwijs: waar liggen kansen?* 19 januari 2013, < <http://onderwijsdagen.wordpress.com/2012/11/14/wikiwijs-voor-het-hoger-onderwijs-waar-liggen-kansen-owd12/>>
- Woolfolk, A., Hughes, M. & V. Walkup (2013). *Psychology in education*. Essex: Pearson Education Limited



## Bijlage 1: Vragenlijst pilot

*In de mail naar de docenten:*

Beste collega,

Voor mijn opleiding tot eerstegraads docent MVT aan de Universiteit Utrecht, doe ik een praktisch gericht onderzoek met als hoofdvraag: In hoeverre kan de mate van uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal verklaard worden door de motivatie(s) van docenten?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden heb ik een vragenlijst opgesteld. Wilt u zo vriendelijk zijn deze vragenlijst in te vullen en naar mij terug te sturen?

De vragenlijst is anoniem en duurt ongeveer 10 minuten. Het doel van deze vragenlijst is om een inventarisatie te maken of docenten zelfgemaakt lesmateriaal delen en/of gebruiken en waarom. De resultaten worden alleen voor dit onderzoek gebruikt. Het onderzoek wordt na afloop online gepubliceerd en de gegevens kunnen door derden gebruikt worden voor referentie of verder onderzoek.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Vriendelijke groet,

---

### *Inleiding*

Niet alle middelbare school docenten die zelf materiaal maken of samenstellen voor hun lessen, delen dit met andere docenten. Wat motiveert docenten om zelfgemaakt materiaal (waaronder opdrachten, lessenreeksen, boekentoetsen, etc.) al dan niet te delen? Is er een verschil tussen het willen delen met bekenden (bijv. collega's of studiegenoten) enerzijds en onbekenden (bijv. Digischool) anderzijds? Wat motiveert docenten om zelfgemaakt materiaal al dan niet te gebruiken?

Verklaring van de gebruikte begrippen:

Motivatie: Wat beweegt de docenten ertoe, is dit intrinsiek (willen ze het zelf) of extrinsiek (worden ze er door bijv. collega's tot aangespoord).

Eigen gemaakt materiaal: lesmateriaal dat door docenten zelf is samengesteld in de breedste zin van het woord, dus van één oefening tot lesplan.

Uitwisselen: het delen en het gebruiken van lesmateriaal; we gebruiken het dus als overkoepelende term. Onder *delen* verstaan we het beschikbaar stellen van eigen lesmateriaal voor anderen zonder hiervoor per se iets terug te krijgen. Onder *gebruiken* verstaan we het gebruiken van andermans lesmateriaal, of dit nu gebruiken ter inspiratie is of een letterlijk overgenomen?

### **Inleidende vragen:**

1. Wat is uw geslacht:
  - a. Man
  - b. Vrouw
  
2. Wat is uw leeftijd?
  - a. Leeg vakje
  
3. Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare school docent:
  - a. <5
  - b. 6-10
  - c. 11-20
  - d. 21-30

- e. 31-40
  - f. >40
4. Op welke school bent u werkzaam?
    - a. Oostvaarders College te Almere-Buiten
    - b. Nieuwe Lyceum te Bilthoven
    - c. Luzac College te Haarlem
    - d. Joke Smit College te Amsterdam
    - e. Oosterlicht College te Nieuwegein
  5. Welk vak geeft u (meerdere antwoorden mogelijk)?
    - a. Duits
    - b. Engels
    - c. Frans
    - d. Spaans

### *Deel 1*

#### **Vragen over het delen van uw eigen materiaal met anderen.**

6. Maakt u zelf materiaal voor uw lessen?
  - a. Ja
  - b. Nee → ga door naar vraag 12
7. Stelt u materiaal door u samengesteld aan derden beschikbaar?
  - a. Altijd
  - b. Vaak
  - c. Soms
  - d. Nooit → ga door naar vraag 12
8. Aan wie stelt u dit materiaal beschikbaar (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Aan collega's binnen uw school
  - b. Aan bekende collega's van andere scholen
  - c. Aan zowel bekenden als onbekenden
  - d. Anders, namelijk: ....

#### **Vragen over uw motivatie om te delen.**

9. Waarom deelt u uw werk met collega's **binnen** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - d. Collega's delen ook met mij
  - e. Ik voel me ertoe verplicht
  - f. Ik word gestraft als ik het niet doe
  - g. Ik word ervoor beloond
  - h. Anders, namelijk...
  - i. NVT
10. Waarom deelt u uw werk met bekende collega's **buiten** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - d. Collega's delen ook met mij
  - e. Ik voel me ertoe verplicht
  - f. Ik word gestraft als ik het niet doe
  - g. Ik word ervoor beloond

- h. Anders, namelijk...
- i. NVT

11. Waarom deelt u uw werk met **onbekende** collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - d. Collega's delen ook met mij
  - e. Ik voel me ertoe verplicht / ik word gestraft als ik het niet doe
  - f. Ik word ervoor beloond, bijvoorbeeld door financiële beloning of waardering van collega's
  - g. Anders, namelijk...
  - h. NVT
12. Wat is voor u een reden om uw eigen materiaal **niet** te delen met collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. Met collega's binnen de school:
    - i. Ik heb er geen tijd voor
    - ii. Ik ben bang voor kritiek
    - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
    - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
    - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
    - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
    - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
    - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
    - ix. Anders, namelijk...
  - b. Met bekende collega's van andere scholen:
    - i. Ik heb er geen tijd voor
    - ii. Ik ben bang voor kritiek
    - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
    - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
    - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
    - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
    - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
    - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
    - ix. Anders, namelijk...
  - c. Met onbekenden:
    - i. Ik heb er geen tijd voor
    - ii. Ik ben bang voor kritiek
    - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
    - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
    - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
    - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
    - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
    - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
    - ix. Anders, namelijk...

**Vragen over uw gebruik van materiaal van anderen.**

13. Gebruikt u materiaal dat door andere docenten gemaakt is?
- a. Ja
  - b. Nee → ga door naar vraag 16
14. Van wie gebruikt u dit materiaal (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. Van collega's binnen uw school
  - b. Van bekende collega's van andere scholen
  - c. Van zowel bekenden als onbekenden
  - d. Anders, namelijk: ....

**Vragen over uw motivatie om te gebruiken.**

15. Waarom gebruikt u materiaal dat door derden gemaakt is?
- a. Van collega's binnen de school:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...
  - b. Van bekende collega's van andere scholen:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...
  - c. Van onbekenden:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...
16. Wat is voor u een reden om **geen** materiaal van anderen te gebruiken?
- a. Ik kan de les(delen) inhoudelijk niet goed inpassen in mijn eigen les
  - b. De les(delen) hebben verschillende formats (bijv. PDF-files, word-documenten en Powerpoint-slides).
  - c. Anders, namelijk....

**Einde**

17. Ruimte voor opmerkingen:

**Hartelijk dank voor uw medewerking!**



## Bijlage 2: Vragenlijst definitief en vragenlijst sleutel

In deze bijlage vindt u de definitieve versie van de vragenlijst zoals deze gestuurd is naar de docenten MVT. Daarnaast is dit ook de vragenlijst sleutel waarin met blauw de extrinsieke en met rood de intrinsieke motivaties aan zijn gegeven.

*In de mail naar de docenten:*

Beste collega,

Voor mijn opleiding tot eerstegraads docent MVT aan de Universiteit Utrecht, doe ik een praktijk gericht onderzoek met als hoofdvraag: In hoeverre kan de mate van uitwisseling van zelfgemaakt lesmateriaal verklaard worden door de motivatie(s) van docenten?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden heb ik een vragenlijst opgesteld. Wilt u zo vriendelijk zijn deze vragenlijst in te vullen?

De vragenlijst is anoniem en duurt ongeveer 10-15 minuten. Het doel van deze vragenlijst is om een inventarisatie te maken of docenten zelfgemaakt lesmateriaal delen en/of gebruiken en waarom. De resultaten worden alleen voor dit onderzoek gebruikt. Het onderzoek wordt na afloop online gepubliceerd en de gegevens kunnen door derden gebruikt worden voor referentie of verder onderzoek.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Vriendelijke groet,

---

Inleiding:

Niet alle middelbare school docenten die zelf materiaal maken of samenstellen voor hun lessen, delen dit met andere docenten. Wat motiveert docenten om zelfgemaakt lesmateriaal (waaronder opdrachten, lessenreeksen, boekentoetsen, etc.) al dan niet te delen? Is er een verschil tussen het willen delen met bekenden (bijv. collega's of studiegenoten) enerzijds en onbekenden (bijv. Digischool) anderzijds? Wat motiveert docenten om zelfgemaakt materiaal al dan niet te gebruiken?

Verklaring van de gebruikte begrippen:

Motivatie: wat beweegt docenten ertoe? Is deze motivatie intrinsiek (willen ze het zelf) of extrinsiek (worden ze er door bijv. collega's tot aangespoord).

Zelfgemaakt lesmateriaal: lesmateriaal dat door docenten zelf is samengesteld in de breedste zin van het woord, dus van één oefening tot lesplan.

Uitwisselen: het delen en het gebruiken van lesmateriaal; we gebruiken het dus als overkoepelende term. Onder delen verstaan we het beschikbaar stellen van zelfgemaakt lesmateriaal voor anderen zonder hiervoor per se iets terug te krijgen. Onder gebruiken verstaan we het gebruiken van andermans lesmateriaal.

Bekende/ onbekende collega's: met bekende collega's bedoelen we de collega's binnen uw school of docenten die u kent van andere scholen. Onder onbekende collega's verstaan we collega's die u niet kent. Met hen wisselt u bijvoorbeeld lesmateriaal uit via internet.

**Inleidende vragen:**

1. Wat is uw geslacht
2. Wat is uw leeftijd?
3. Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare schooldocent?
4. Op welke school bent u werkzaam?

5. Welk vak geeft u?
6. Ik maak zelf materiaal voor mijn lessen (5 puntsschaal nooit- altijd)
7. Ik stel mijn zelfgemaakte lesmateriaal beschikbaar aan bekende collega's (5 puntsschaal nooit- altijd)
8. Ik stel mijn zelfgemaakte lesmateriaal beschikbaar aan onbekenden (5 puntsschaal nooit- altijd)
9. Ik gebruik door bekende zelfgemaakt lesmateriaal (5 puntsschaal nooit- altijd)
10. Ik gebruik door onbekenden zelfgemaakt lesmateriaal (5 puntsschaal nooit- altijd)

Hierna volgen verschillende stellingen over uw motivaties om materiaal uit te wisselen met bekende en onbekende collega's. Schaal 1-5, 1 is helemaal mee oneens en 5 is helemaal mee eens.

De volgende stellingen gaan over uw motivaties om uw zelfgemaakte lesmateriaal WEL te delen met anderen.

11. Ik deel mijn zelfgemaakte lesmateriaal met bekende collega's...
- ... zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien.
  - ... omdat ik plezier heb in het helpen van anderen.
  - ... omdat ik mij verbonden voel met de groep vakdocenten op mijn school.
  - ... omdat collega's ook met mij delen.
  - ... omdat ik mij ertoe verplicht voel.
  - ... omdat ik gestraft wordt als ik het niet doe.
  - ... omdat ik er een beloning voor krijg.

12. Ik deel mijn zelfgemaakte lesmateriaal met onbekende collega's...
- ... zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien.
  - ... omdat ik plezier heb in het helpen van anderen.
  - ... omdat ik mij verbonden voel met de groep vakdocenten.
  - ... omdat collega's ook met mij delen.
  - ... omdat ik mij ertoe verplicht voel.
  - ... omdat ik gestraft wordt als ik het niet doe.
  - ... omdat ik er een beloning voor krijg.

De volgende stellingen gaan over uw motivatie om uw zelfgemaakte lesmateriaal NIET te delen met anderen.

13. Ik deel mijn zelfgemaakte lesmateriaal niet met bekende collega's...
- ... omdat ik er geen tijd voor heb.
  - ... omdat ik bang ben voor kritiek.
  - ... omdat ik niet weet hoe ik mijn kennis kan delen.
  - ... omdat ik kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk vind.
  - ... omdat ik mijn lesmateriaal niet belangrijk genoeg vind.
  - ... omdat ik mijn lesmateriaal niet relevant genoeg vind.
  - ... omdat ik niet weet wat derden met mijn lesmateriaal doen.
  - ... omdat er geen collegiale sfeer heerst op school.
  - ... omdat andere docenten op mijn school ook niet met mij delen.
  - ... tenzij ik er iets voor terug krijg.

14. Ik deel mijn zelfgemaakte lesmateriaal niet met onbekende collega's...
- ... omdat ik er geen tijd voor heb.
  - ... omdat ik bang ben voor kritiek.
  - ... omdat ik niet weet hoe ik mijn kennis kan delen.
  - ... omdat ik kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk vind.
  - ... omdat ik mijn lesmateriaal niet belangrijk genoeg vind.
  - ... omdat ik mijn lesmateriaal niet relevant genoeg vind.
  - ... omdat ik niet weet wat derden met mijn lesmateriaal doen.

De volgende stellingen gaan over uw motivatie om eigen gemaakt materiaal beschikbaar gesteld door derden WEL te gebruiken.

15. Ik gebruik WEL zelfgemaakt lesmateriaal van bekende collega's ...

...omdat het tijd bespaard.

...om niet onnodig het wiel opnieuw uit te vinden

...om gelijksoortig lesmateriaal aan te bieden

...ter inspiratie

...omdat ik geen zin heb om het zelf te maken

...omdat ik materiaal gemaakt door anderen beter vind dan mijn eigen materiaal

...omdat ik er goede ervaringen mee heb

16. Ik gebruik zelfgemaakt lesmateriaal van onbekende collega's...

...omdat het tijd bespaard.

...om niet onnodig het wiel opnieuw uit te vinden

...om gelijksoortig lesmateriaal aan te bieden

...ter inspiratie

...omdat ik geen zin heb om het zelf te maken

...omdat ik materiaal gemaakt door anderen beter vind dan mijn eigen materiaal

... omdat ik er goede ervaringen mee heb

De volgende stellingen gaan over uw motivaties om zelfgemaakt lesmateriaal van anderen NIET te gebruiken.

17. Ik maak geen gebruik van zelfgemaakt lesmateriaal van bekende collega's...

...omdat ik de les(delen) inhoudelijk niet goed kan inpassen in mijn eigen les.

...omdat de les(delen) verschillende formats hebben (bijv. PDF-files, word-documenten of Powerpoint-slides).

...omdat ik het aangeboden materiaal van slechte kwaliteit vind.

... omdat ik er geen goede ervaringen mee heb.

18. Ik maak geen gebruik van zelfgemaakt lesmateriaal van onbekende collega's...

...omdat ik de les(delen) inhoudelijk niet goed kan inpassen in mijn eigen les.

...omdat de les(delen) verschillende formats hebben (bijv. PDF-files, word-documenten of Powerpoint-slides).

...omdat material zoeken meer tijd kost dan zelf maken.

...omdat ik het aangeboden materiaal van slechte kwaliteit vind.

... omdat ik er geen goede ervaringen mee heb

19. Opmerkingen.

## Bijlage 3: Uitgewerkte vragenlijsten van de pilot

### Vragenlijst 1

Wat is uw geslacht?

-Vrouw

Wat is uw leeftijd?

40

Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare school docent?

11-20 jaar

Op welke school bent u werkzaam?

Joke Smit te Amsterdam

Welk vak geeft u?

Engels

### Deel 1

#### Vragen over het delen van uw eigen materiaal met anderen.

- Maakt u zelf materiaal voor uw lessen?
  - Ja
- Stelt u materiaal door u samengesteld aan derden beschikbaar?
  - Vaak
- Aan wie stelt u dit materiaal beschikbaar (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - Aan collega's binnen uw school

#### Vragen over uw motivatie om te delen.

- Waarom deelt u uw werk met collega's **binnen** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - Collega's delen ook met mij
- Waarom deelt u uw werk met bekende collega's **buiten** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - Collega's delen ook met mij

- Waarom deelt u uw werk met **onbekende** collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - Collega's delen ook met mij
- Wat is voor u een reden om uw eigen materiaal **niet** te delen met collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - Met collega's binnen de school:
    - Ik heb er geen tijd voor
  - Met bekende collega's van andere scholen:
    - Ik heb er geen tijd voor
  - Met onbekenden:
    - Ik heb er geen tijd voor

## *Deel 2*

### **Vragen over uw gebruik van materiaal van anderen.**

- Gebruikt u materiaal dat door andere docenten gemaakt is?
  - Ja
- Van wie gebruikt u dit materiaal (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - Van collega's binnen uw school

### **Vragen over uw motivatie om te gebruiken.**

- Waarom gebruikt u materiaal dat door derden gemaakt is?
  - Van collega's binnen de school:
    - Anders, namelijk, soms delen we binnen de school om zodoende gelijksoortig lesmateriaal aan te bieden.
  - Van bekende collega's van andere scholen:
    - Tijdsbesparing
  - Van onbekenden:
    - Tijdsbesparing
- Wat is voor u een reden om **geen** materiaal van anderen te gebruiken?
  - Ik kan de les(delen) inhoudelijk niet goed inpassen in mijn eigen les

## Vragenlijst 2

### Inleidende vragen:

1. Wat is uw geslacht:
  - a. Man
  - b. Vrouw**
  
2. Wat is uw leeftijd?
  - a. 23**
  
3. Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare school docent:
  - a. <5**
  - b. 6-10
  - c. 11-20
  - d. 21-30
  - e. 31-40
  - f. >40
  
4. Op welke school bent u werkzaam? **NVT**
  - a. Oostvaarders College te Almere-Buiten
  - b. Nieuwe Lyceum te Bilthoven
  - c. Luzac College te Haarlem
  - d. Joke Smit College te Amsterdam
  - e. Oosterlicht College te Nieuwegein
  
5. Welk vak geeft u (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Duits
  - b. Engels
  - c. Frans**
  - d. Spaans

### Deel 1

#### Vragen over het delen van uw eigen materiaal met anderen.

6. Maakt u zelf materiaal voor uw lessen?
  - a. Ja
  - b. Nee → ga door naar vraag 12
  - c. SOMS. Er mist hier een antwoord categorie. Ik gebruik de methode, maar maak soms zelf opdrachten.**
  
7. Stelt u materiaal door u samengesteld aan derden beschikbaar?
  - a. Altijd
  - b. Vaak
  - c. Soms**
  - d. Nooit → ga door naar vraag 12
  
8. Aan wie stelt u dit materiaal beschikbaar (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Aan collega's binnen uw school**
  - b. Aan bekende collega's van andere scholen
  - c. Aan zowel bekenden als onbekenden
  - d. Anders, namelijk: ....

#### Vragen over uw motivatie om te delen.

9. Waarom deelt u uw werk met collega's **binnen** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen

- c. **Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten**
- d. **Collega's delen ook met mij**
- e. Ik voel me ertoe verplicht
- f. Ik word gestraft als ik het niet doe (**vreemd antwoord???**)
- g. Ik word ervoor beloond (**vreemd antwoord??**)
- h. Anders, namelijk...
- i. NVT

10. Waarom deelt u uw werk met bekende collega's **buiten** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?

- a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
- b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
- c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
- d. Collega's delen ook met mij
- e. Ik voel me ertoe verplicht
- f. Ik word gestraft als ik het niet doe
- g. Ik word ervoor beloond
- h. Anders, namelijk...
- i. NVT

11. Waarom deelt u uw werk met **onbekende** collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?

- a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
- b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
- c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
- d. Collega's delen ook met mij
- e. Ik voel me ertoe verplicht / ik word gestraft als ik het niet doe
- f. Ik word ervoor beloond, bijvoorbeeld door financiële beloning of waardering van collega's
- g. Anders, namelijk...
- h. NVT

12. Wat is voor u een reden om uw eigen materiaal **niet** te delen met collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?

- a. Met collega's binnen de school:
  - i. Ik heb er geen tijd voor
  - ii. Ik ben bang voor kritiek
  - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
  - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
  - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
  - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
  - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
  - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
  - ix. Anders, namelijk...
- b. Met bekende collega's van andere scholen:
  - i. Ik heb er geen tijd voor
  - ii. Ik ben bang voor kritiek
  - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
  - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
  - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
  - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
  - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
  - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)

- ix. Anders, namelijk...
- c. Met onbekenden:
- i. Ik heb er geen tijd voor
  - ii. Ik ben bang voor kritiek
  - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
  - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
  - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
  - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
  - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
  - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
  - ix. Anders, namelijk...

## Deel 2

### Vragen over uw gebruik van materiaal van anderen.

13. Gebruikt u materiaal dat door andere docenten gemaakt is?
- a. **Ja**
  - b. Nee → ga door naar vraag 16
14. Van wie gebruikt u dit materiaal (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. Van collega's binnen uw school
  - b. Van bekende collega's van andere scholen
  - c. **Van zowel bekenden als onbekenden**
  - d. Anders, namelijk: ....

### Vragen over uw motivatie om te gebruiken.

15. Waarom gebruikt u materiaal dat door derden gemaakt is? **Andere collega's (zowel bekend als onbekend) kunnen leuke ideeën hebben waar ik zelf niet op kom. Zo maak je dus gebruik van elkaars creativiteit. Ook kan het tijd besparen.**
- a. Van collega's binnen de school:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...
  - b. Van bekende collega's van andere scholen:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...
  - c. Van onbekenden:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...

16. Wat is voor u een reden om **geen** materiaal van anderen te gebruiken?
- a. Ik kan de les(delen) inhoudelijk niet goed inpassen in mijn eigen les
  - b. **De les(delen) hebben verschillende formats (bijv. PDF-files, word-documenten en Powerpoint-slides).**
  - c. Anders, namelijk....



Vragenlijst 3:

**Inleidende vragen:**

1. Wat is uw geslacht:
  - a. Man
  - b. Vrouw**
  
2. Wat is uw leeftijd?
  - a. 53**
  
3. Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare school docent:
  - a. <5
  - b. 6-10**
  - c. 11-20
  - d. 21-30
  - e. 31-40
  - f. >40
  
4. Op welke school bent u werkzaam?
  - a. Oostvaarders College te Almere-Buiten
  - b. Nieuwe Lyceum te Bilthoven**
  - c. Luzac College te Haarlem
  - d. Joke Smit College te Amsterdam
  - e. Oosterlicht College te Nieuwegein
  
5. Welk vak geeft u (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Duits
  - b. Engels
  - c. Frans
  - d. Spaans**

**Deel 1**

**Vragen over het delen van uw eigen materiaal met anderen.**

6. Maakt u zelf materiaal voor uw lessen?
  - a. Ja**
  - b. Nee → ga door naar vraag 12
  
7. Stelt u materiaal door u samengesteld aan derden beschikbaar?
  - a. Altijd
  - b. Vaak
  - c. Soms**
  - d. Nooit → ga door naar vraag 12
  
8. Aan wie stelt u dit materiaal beschikbaar (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Aan collega's binnen uw school**
  - b. Aan bekende collega's van andere scholen
  - c. Aan zowel bekenden als onbekenden**
  - d. Anders, namelijk: ....

**Vragen over uw motivatie om te delen.**

9. Waarom deelt u uw werk met collega's **binnen** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten**
  - d. Collega's delen ook met mij

- e. Ik voel me ertoe verplicht
- f. Ik word gestraft als ik het niet doe
- g. Ik word ervoor beloond
- h. Anders, namelijk...
- i. NVT

10. Waarom deelt u uw werk met bekende collega's **buiten** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?

- a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
- b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
- c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
- d. Collega's delen ook met mij**
- e. Ik voel me ertoe verplicht
- f. Ik word gestraft als ik het niet doe
- g. Ik word ervoor beloond
- h. Anders, namelijk...
- i. NVT

11. Waarom deelt u uw werk met **onbekende** collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?

- a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien
- b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
- c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten**
- d. Collega's delen ook met mij
- e. Ik voel me ertoe verplicht / ik word gestraft als ik het niet doe
- f. Ik word ervoor beloond, bijvoorbeeld door financiële beloning of waardering van collega's
- g. Anders, namelijk...
- h. NVT

12. Wat is voor u een reden om uw eigen materiaal **niet** te delen met collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?

- a. Met collega's binnen de school:
  - i. Ik heb er geen tijd voor**
  - ii. Ik ben bang voor kritiek
  - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
  - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
  - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
  - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
  - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
  - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
  - ix. Anders, namelijk...
- b. Met bekende collega's van andere scholen:
  - i. Ik heb er geen tijd voor
  - ii. Ik ben bang voor kritiek
  - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
  - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
  - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
  - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
  - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
  - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
  - ix. Anders, namelijk...

- c. Met onbekenden:
  - i. Ik heb er geen tijd voor
  - ii. Ik ben bang voor kritiek
  - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
  - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
  - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
  - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
  - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
  - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
  - ix. Anders, namelijk...

## *Deel 2*

### **Vragen over uw gebruik van materiaal van anderen.**

- 13. Gebruikt u materiaal dat door andere docenten gemaakt is?
  - a. **Ja**
  - b. Nee → ga door naar vraag 16
  
- 14. Van wie gebruikt u dit materiaal (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Van collega's binnen uw school
  - b. Van bekende collega's van andere scholen
  - c. **Van zowel bekenden als onbekenden**
  - d. Anders, namelijk: ....

### **Vragen over uw motivatie om te gebruiken.**

- 15. Waarom gebruikt u materiaal dat door derden gemaakt is?
  - a. Van collega's binnen de school:
    - i. **Tijdsbesparing**
    - ii. Anders, namelijk...**en niet onnodig het wiel uitvinden**
  
  - b. Van bekende collega's van andere scholen:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...
  
  - c. Van onbekenden:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...**kijk wel eens op sites van andere scholen voor ideeën..**
  
- 16. Wat is voor u een reden om **geen** materiaal van anderen te gebruiken?
  - a. Ik kan de les(delen) inhoudelijk niet goed inpassen in mijn eigen les
  - b. De les(delen) hebben verschillende formats (bijv. PDF-files, word-documenten en Powerpoint-slides).
  - c. Anders, namelijk....
  
- 17. Ruimte voor opmerkingen:

**Opvallend vind ik het verschil in delen via digischool tussen de vakgrope Engels en Spaans. Zit op beide community's en bij Engels wordt bij de vleet en heel royaal gedeeld en is het gestuurde/verzamelde meestal van goede kwaliteit etc en bij Spaans nauwelijks en ook niet altijd van goede kwaliteit..**

*Vragenlijst 4:*

**Inleidende vragen:**

1. Wat is uw geslacht:
  - a. Man
  - b. Vrouw**
  
2. Wat is uw leeftijd?
  - a. 23
  
3. Hoeveel jaar bent u werkzaam als middelbare school docent:
  - a. <5**
  - b. 6-10
  - c. 11-20
  - d. 21-30
  - e. 31-40
  - f. >40
  
4. Op welke school bent u werkzaam?
  - a. Oostvaarders College te Almere-Buiten
  - b. Nieuwe Lyceum te Bilthoven
  - c. Luzac College te Haarlem
  - d. Joke Smit College te Amsterdam
  - e. Oosterlicht College te Nieuwegein**
  
5. Welk vak geeft u (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Duits**
  - b. Engels
  - c. Frans
  - d. Spaans

*Deel 1*

**Vragen over het delen van uw eigen materiaal met anderen.**

6. Maakt u zelf materiaal voor uw lessen?
  - a. Ja**
  - b. Nee → ga door naar vraag 12
  
7. Stelt u materiaal door u samengesteld aan derden beschikbaar?
  - a. Altijd
  - b. Vaak
  - c. Soms**
  - d. Nooit → ga door naar vraag 12
  
8. Aan wie stelt u dit materiaal beschikbaar (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Aan collega's binnen uw school
  - b. Aan bekende collega's van andere scholen
  - c. Aan zowel bekenden als onbekenden**
  - d. Anders, namelijk: ....

**Vragen over uw motivatie om te delen.**

9. Waarom deelt u uw werk met collega's **binnen** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
  - a. Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien**
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen**
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - d. Collega's delen ook met mij**
  - e. Ik voel me ertoe verplicht**

- f. Ik word gestraft als ik het niet doe
  - g. Ik word ervoor beloond
  - h. Anders, namelijk...
  - i. NVT
10. Waarom deelt u uw werk met bekende collega's **buiten** uw school (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. **Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien**
  - b. **Ik heb plezier in het helpen van anderen**
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - d. **Collega's delen ook met mij**
  - e. **Ik voel me ertoe verplicht**
  - f. Ik word gestraft als ik het niet doe
  - g. Ik word ervoor beloond
  - h. Anders, namelijk...
  - i. NVT
11. Waarom deelt u uw werk met **onbekende** collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. **Zodat collega's op professioneel gebied kunnen groeien**
  - b. Ik heb plezier in het helpen van anderen
  - c. Ik voel me verbonden met de groep vakdocenten
  - d. **Collega's delen ook met mij**
  - e. Ik voel me ertoe verplicht / ik word gestraft als ik het niet doe
  - f. Ik word ervoor beloond, bijvoorbeeld door financiële beloning of waardering van collega's
  - g. Anders, namelijk...
  - h. NVT
12. Wat is voor u een reden om uw eigen materiaal **niet** te delen met collega's (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. Met collega's binnen de school:
    - i. Ik heb er geen tijd voor
    - ii. Ik ben bang voor kritiek
    - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
    - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
    - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
    - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
    - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
    - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
    - ix. Anders, namelijk...
  - b. Met bekende collega's van andere scholen:
    - i. Ik heb er geen tijd voor
    - ii. Ik ben bang voor kritiek
    - iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
    - iv. Ik vind kennissgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
    - v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
    - vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
    - vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
    - viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
    - ix. Anders, namelijk...
  - c. Met onbekenden:

- i. Ik heb er geen tijd voor
- ii. Ik ben bang voor kritiek
- iii. Ik weet niet hoe ik mijn kennis kan delen (bijv. via Digischool)
- iv. Ik vind kennisgemeenschappen als Digischool onoverzichtelijk
- v. Ik vind mijn lesmateriaal niet belangrijk of relevant genoeg
- vi. Ik weet niet wat derden met mijn lesmateriaal doen
- vii. Er heerst geen collegiale sfeer op school, docenten wisselen niet uit
- viii. Voor wat, hoort wat (ik wil goede zelf ontwikkelde lesmaterialen voor mezelf houden tenzij ik er iets voor terug krijg)
- ix. Anders, namelijk...

## **Deel 2**

### **Vragen over uw gebruik van materiaal van anderen.**

13. Gebruikt u materiaal dat door andere docenten gemaakt is?
- a. **Ja**
  - b. Nee → ga door naar vraag 16
14. Van wie gebruikt u dit materiaal (meerdere antwoorden mogelijk)?
- a. Van collega's binnen uw school
  - b. Van bekende collega's van andere scholen
  - c. **Van zowel bekenden als onbekenden**
  - d. Anders, namelijk: ....

### **Vragen over uw motivatie om te gebruiken.**

15. Waarom gebruikt u materiaal dat door derden gemaakt is?
- a. Van collega's binnen de school:
    - i. **Tijdsbesparing**
    - ii. Anders, namelijk...**nieuwe ideeën/ inspiratie**
  - b. Van bekende collega's van andere scholen:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...**leuk om te zien**
  - c. Van onbekenden:
    - i. Tijdsbesparing
    - ii. Anders, namelijk...**ter inspiratie**
16. Wat is voor u een reden om **geen** materiaal van anderen te gebruiken?
- a. Ik kan de les(delen) inhoudelijk niet goed inpassen in mijn eigen les
  - b. De les(delen) hebben verschillende formats (bijv. PDF-files, word-documenten en Powerpoint-slides).
  - c. Anders, namelijk....

## Bijlage 4: Vragenlijst opmerkingen en paired samples statistics

A

Reacties van de respondenten op de vraagstelling laten zien dat het onduidelijk was waarom ze overal iets moesten invullen en dat de vraagstelling dus zeker voor verbetering vatbaar is:

- (1) Ik deel eigenlijk niet mijn eigen lesmateriaal met onbekende docenten, via digischool of iets dergelijks, en toch moest ik redenen invullen waarom ik het wel deed? Dat was verwarrend en ik denk dat mijn resultaten nu het beeld vervormen; deze situatie is namelijk niet op mij van toepassing. Wellicht kunnen sommige vragen optioneel worden gemaakt, zodat je niet bij ELK antwoord iets moet kiezen.
- (2) ik mis een NVT vakje!!!
- (3) Ik kon niet op alle vragen een juist antwoord geven. Mijn probleem met gebruik van materiaal van mijn collega is dat wij op verschillende niveau's lesgeven.

B

Hypothese 1

-

Hypothese 2

Hypothese 3

**Paired Samples Statistics**

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 Delen_bekenden	3,6383	47	1,16890	,17050
Pair 1 Delen_onbekenden	1,7660	47	,98274	,14335

**Paired Samples Test**

	t	df	Sig. (2-tailed)
Pair 1 Delen_bekenden - Delen_onbekenden	16,682	46	,000

## Bijlage 5: Vragenlijst van Keller en Mossink (2008)

### Bijlage 1: vragenlijst

Onderstaande vragenlijst is rondgestuurd aan de diverse communities in onderwijs en onderzoek die SURFdirect kent.

<b>Algemene vragen</b>	
Functie docent/onderzoeker/lector/anders	
Type instelling hogeschool/universiteit/anders	
<b>Vragen over hergebruik van onderzoeks- en onderwijsmateriaal</b>	
Bestaan er binnen uw instelling richtlijnen over hergebruik van onderzoeks- en onderwijsmateriaal?	ja/nee
<b>Vragen over beschikbaarstellen eigen materiaal</b>	
Stelt u materiaal door u geproduceerd aan derden beschikbaar?	ja/nee
Welke soorten van materiaal stelt u of zou u aan derden beschikbaar willen stellen?	
leermiddelen	ja/nee
databanken	ja/nee
ruwe onderzoeksdata	ja/nee
wetenschappelijke publicaties	ja/nee
anders, namelijk	
Aan wie stelt u dit materiaal beschikbaar?	
collega's	ja/nee
studenten	ja/nee
iedere geïnteresseerde	ja/nee
anders, namelijk	ja/nee
Mogen derden uw werk als onderdeel van of in combinatie met een ander werk gebruiken?	
	ja/nee
Mogen derden uw materiaal bewerken en dit als onderdeel van hun eigen werk beschikbaar stellen?	
	ja/nee
<b>Vragen over gebruik van materiaal van derden</b>	
Gebruikt u materiaal dat door anderen dan uzelf gemaakt is?	ja/nee
Op welke manier zet u dit materiaal van derden in?	
citeren	ja/nee
verwijzen via link	ja/nee
opname in reader	ja/nee
videocollege	ja/nee
gebruik in elektronische leeromgeving	ja/nee
anders, namelijk	
Op welke manier wilt u materiaal hergebruiken?	
bewerken	ja/nee



onderdeel maken van eigen werk	ja/nee
citeren	ja/nee
opname in reader	ja/nee
opname in elektronische leeromgeving	ja/nee
anders, namelijk	
<b>Commercieel gebruik</b>	
Welke vormen van commercieel gebruik van uw materiaal denkt u dat er mogelijk zijn?	
uitgeven door commerciële uitgevers	ja/nee
opnemen in databanken	ja/nee
aanbieden op websites in verbinding met reclame	ja/nee
anders, namelijk	
Er zijn Creative Commons licenties die alleen niet commercieel gebruik van een werk toestaan. Wilt u deze beperking van toepassing laten zijn op uw materiaal?	ja/nee
Zo ja op welke soorten materiaal?	
leermiddelen	ja/nee
databanken	ja/nee
ruwe onderzoeksdata	ja/nee
wetenschappelijke publicaties	ja/nee
anders, namelijk	
<b>Vragen over Creative Commons</b>	
Bent u bekend met de Creative Commons licenties?	ja/nee
Hebt u weleens een Creative Commons licentie aan eigen materiaal gehecht?	ja/nee
Indien u een Creative Commons licentie hebt gebruikt, aan wat voor soort materiaal hebt u deze gehecht?	
wetenschappelijke publicatie	ja/nee
beeld- en/of geluidmateriaal	ja/nee
ruwe onderzoeksdata	ja/nee
leermiddelen	ja/nee
anders, namelijk	

## Bijlage 5: Tijdsplanning

Wanneer	Wat	Wie	Af?
4 april	PGO plan 4 af (alles is af behalve analyse, conclusie, discussie en definitieve vragenlijst)	Allemaal eigen deel	
4 april	Mailen PGO plan 4 voor Go naar Harmen	Samen	
Week 16	PGO plan 4 terug, versturen pilot		
Week 17	Pilot analyseren		
Week 17	Definitieve vragenlijst maken online	Rick en Linn	
Week 17	Vragenlijst mailen	Iedereen naar eigen scholen	
Week 19 (sommige scholen meivakantie)	Reminder vragenlijst sturen	Iedereen naar eigen scholen	
Vanaf week 20	Analyse vragenlijsten	Marlisa	
	Discussie schrijven	Rick en Linn	
	Conclusie schrijven	Rick	
	Titel bedenken en abstract schrijven	Linn	
Week 23, maandag 3 juni	Aanleveren titel en abstract voor conferentie	Linn	
Week 24, 10 juni	Les tijd voor PGO:	Samen	
	PGO checken, dubbel checken en afronden	Linn	
	Presentatie voorbereiden	Linn	
Week 26, maandag 24 juni	PGO Conferentie	Samen	
Week 27, 1 juli	Inleveren PGO	Samen	
Week 28, 8 juli	Beoordeling Harmen	Harmen	